

**Leo y escribo
en mi lengua.
Chinanteco
Valle Nacional**

'Hea jne kiä!
isen jne ja!.
Jég jmeï kia!
dsa ki'

M
E
VyT ••• **Modelo**
Educación
para la Vida
y el Trabajo

Créditos a la presente edición

Coordinación académica

Sara Elena Mendoza Ortega
Elisa Vivas Zúñiga
Flor María Kobe Guzmán
Carmen Díaz González
Javier Avelino Fernández
Luis Alavez Bautista

Autoría del prototipo

Guillermina Duarte Hernández
Elisa Vivas Zúñiga

Adaptación para la población hablante
de chinanteco Valle Nacional

Leticia Cruz Cruz

Asesoría académica

Ana Isabel Jacinto Hernández

Revisión técnica

Maribel Eloisa Hidalgo Morales

Coordinación gráfica y cuidado de la edición

Greta Sánchez Muñoz
Adriana Barraza Hernández

Seguimiento al diseño

Ricardo Figueroa Cisneros
Jorge Alberto Nava Rodríguez

Seguimiento editorial

María del Carmen Cano Aguilar

Supervisión editorial

Marlik Mariaud Ricárdez

Revisión editorial

Hugo Fernández Alonso
Agustín Escamilla Viveros
Laura Sainz Olivares
Alma Alicia Naves Merlín

Diseño de interiores

Jorge Guillermo Aguilar Picasso

Diseño de portada

Fabiola Escalona Mejía

Diagramación

Jesús García Morales
Norma García Manzano

Ilustración de interiores

Ernesto Arce Ortega
Ismael David Nieto Vital
Dalia Lilia Alvarado Diez
Juan Jesús Sánchez Muñoz
Alejandro Villalobos González

Ilustración de portada

Cristina Niizawa Ishihara

Fotografía

Pedro Hiriart y Valencia
Guadalupe Velasco Ballesteros
Jorge Alberto Nava Rodríguez

Leo y escribo en mi lengua. Chinanteco Valle Nacional. MIBES 3. Libro del adulto. D. R. 2012 ©Instituto Nacional para la Educación de los Adultos, INEA. Francisco Márquez 160, Col. Condesa, México, D.F., C.P. 06140.

Esta obra es propiedad intelectual de sus autores, y los derechos de publicación han sido legalmente transferidos al INEA. Prohibida su reproducción parcial o total por cualquier medio, sin autorización escrita de su legítimo titular de derechos.

ISBN *Modelo Educación para la Vida y el Trabajo.* Obra completa: 970-23-0274-9

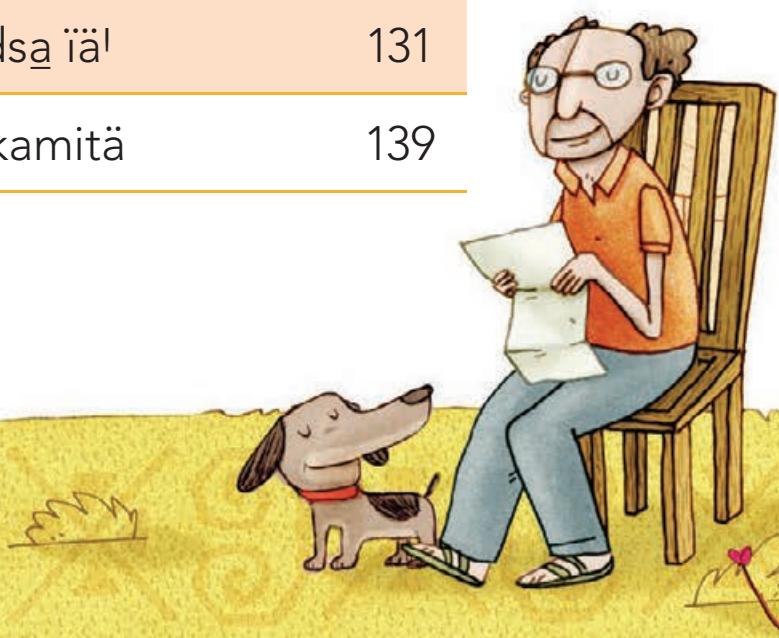
ISBN *MEVyT Indígena Bilingüe con Español como Segunda Lengua:* 970-23-0500-4

ISBN *Leo y escribo en mi lengua.* Chinanteco Valle Nacional. MIBES 3. Libro del adulto: En trámite

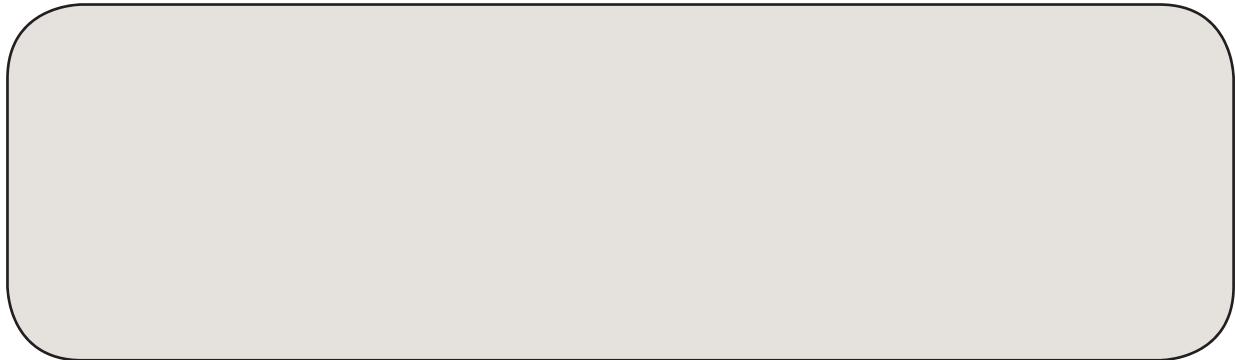
Impreso en México

Já tö i 't̄ea dsa

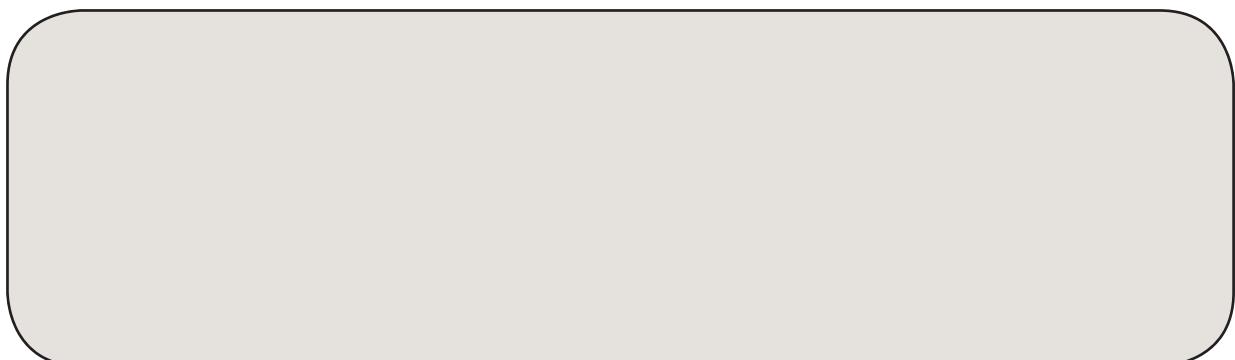
Mijnij	5
Laí	6
'Nang 1	11
Tareé 1	12
Tareé 2	30
Tareé 3	52
Eksamén i ngäïdsä iää!	70
'Nang 2	77
Tareé 1	78
Tareé 2	94
Tareé 3	113
Eksamén i ngäïdsä iää!	131
Músi ja séndsa imakamitä	139

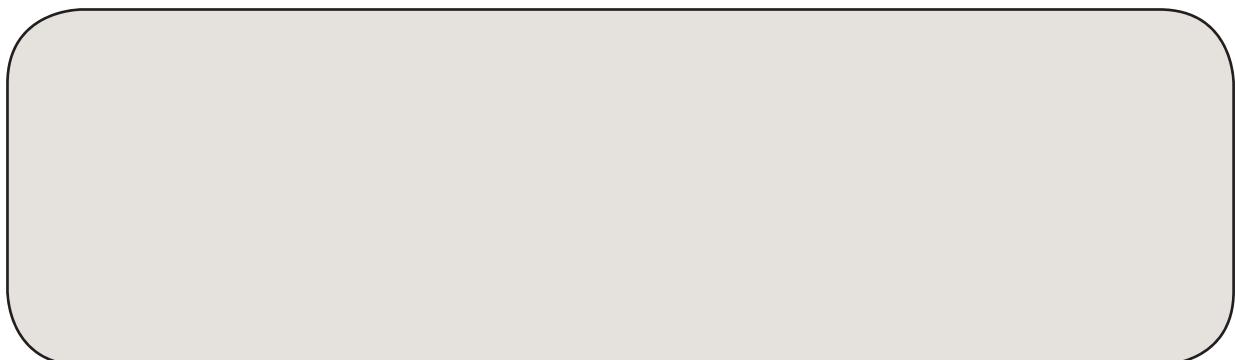
Ejne tsëë:

Ejne wé jui tsëë:

Ejne të estado kia!:

Mijnij

Si kia! dza kääl! kajmodzä ilfe dziedzä 'ning, ní si jeng dyä! kala'ei ní jég kiä! tá i jmö! jeng ijeng mila! kiä!ä iliñtë! kuri ja ilfi kiä! ja seng jég ní si.

Lia ritöö tö dsü! 'nang jég. Lakeng 'nang ritöö 'nië tareé. Jié tareé jeng, töö si! jég i lfe dsa jeng liñiidsä, jeng nakadsä dsag kala! ala! jmodsa dyio ja lfe (kia! niu! ilfadsä kiä! itä! dsiedsa jég lfe), ni jmuwei kia! jég dsëi kiä! ja lfe dsa jég tij, jeng keng imitä! jmö! ala! seng jég kuri ní si kiä! ja jmo!ü naju ti'ëe. Jengma mila! ja likuë! isi! kia! já!dsä jég jmei! kiä!ä tif bá! 'oug ilikuë! ime!

Ja milöü! kiä! si laa kuedsa si lfe dsa, keng müsi juë! kiä! keng si já tioö! jég saku!dsä jeng jmo jnañ jég i ikië! 'ning tja já jmo! tá. Kiä! ijeng, dil ikuëdsä takaja! kia! makë ne jég, jmö! tsü ne tá imëa ní si laa.

Kulé 'io! jë! 'na! dí! mila! +! si kalakadsä jt.

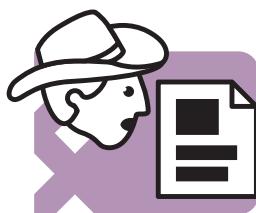
'Neng jnañ ku! 'na! kalajé bij kiä!ä ja +! si.

Laí

Kēng laí dyiä'ning kia! takēng si, jēng ijēng jmo jég kia! tá ilé kö! kalajé jég iritöö ní si itio! situ!

Njó! laa jmo jég kia! kalajé tá ijmó! ní si lia kia! jáliñtë! i f! kiä! si já !tëa dsa tij.

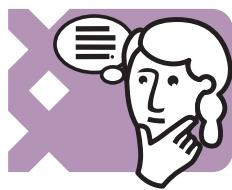
Jég kuë já dyiedsa kēng jég. Laí laa jmo jég i já! kuri njó! kiä! o jég ritöö jēng dyí! a já 'niu! !tëa dsa o sén dsa.

Irijia! dsïedsa niü! i !tëa. Laí laa jmo jég kia! tá ijmó! iri jia! oug o jég ijmó! ritöö ní si, jēng 'niu! já! njó!, seyo, akó te *letra*, ë, i kuri tijní kiä! músi ikuë!

!tëa jég töö. Kiä! laí laa jmo jég iné! f! o f! jég töö si jēng kä! 'í. Náju lié! satee imanalil kēng rō, jēng dyia! oug jég, jmo! o f! si! lakö! rō lié! 'niu!

Riñtë!dsä jég töö. Laí laa te'ning já dyia! oug kiä! iliñi! e jég chíkiä jmáï töö ní si na 'i!

Ala' lía lakeng ne jég. Lía keng laí ijáli jeng likuë! ala' tio! makë ne jég (tala kudsú!, e ne jáidsa, ala' dsai jég irijia! dsiedsa) *firma*, seyo, akö! te kiä ala' lía *letra*, e ë, e músi kiä! e imel! dséé 'niu! kia! jég ijmodsa.

Já 'Itea dsa jég tij.

- Jmodsa jég tá ilé si itea dsa jeng jeng jáidsa alá! dsai dsij i iteadsa, akö! tij kiä! alá! dsai dsij.
- Jmodsa jég tá ilé jeng lileí i itea dsa kia! keng jég ritöö jeng chii iliju! jég si! leí laa itea dsa.

'Itea dsa jég tij ritöö si.

- Jmodsa jég kiä! dsa i iteadsa ta'u! ritöö.
- Jeng dyiédsa é 'niu! ju! dsa kajmo jég ritöö.
- Mitá i itea dsa jég tij jeng eé! dsa shä!.
- Jmodsa jég tá ilé jeng tä! oug i itea dsa, jeng já!: ála! !, júla ala! dsai dsij, leí ála!dsai jég i itea dsa malia kiä! ijeng jmó! jég náju e li! 'niu! imel.

Ní si kiä! dyiä! laí laa ijmo jég e jmá! jmá! tá si i itea dsa kiä! ijeng jmó! tá keng já ritöö kalajé ilikuë!

Náju já! nió! laa liñi! e tá lé jeng kiä! jeng milai! jmó! ü kurit já seng si.

Jmodsa *programa ala'sén*. Kiä! laí laa tø'ning ju! in dsa kia! si seng, é jég juai'dsa, alá! juai'dsa i alá! jmó! rítöö si já seng.

Risén jég. Laí laa dyä! ijmo jég ja jié jále lijmó! kopiaá o seng ilté jú! já seng si.

Jai kiä! i jmong! jég töö. Laí laa jmo idyiat! oug já kadsä seng 'niu! jáli irítöö imilning ju! juai! dsa, jeng jáli kalá! jeng jmó! u jég risen 'lai!, náju 'niu!.

Köö'dsa jég. Jala likuë! ala! tilië makë ne jég jeng ala! lìa músi itöö jég i liëa dsa kiä! isendsa ika'ilí ni lakeng tareé.

Náju jáli nió! laa liñi! e tá lé jeng kiä! ijeng milat! jmó! ü kurit já seng si.

'Nangdsa kalajé ala' sändsa jég rítöö ní si kiä! jég jmëi.

Jmodsa si i liëadsa jeng litie dsa imel ala' sändsa jég rítöö ní si kiä! jég jmëi.

**Riñt  'ds   j  g ki  ! iliku'ds   ala! r  t  o   n   si ki  !
j  g jm  i.**

Eeds   'l  u ne t   ja mijnids   ala! s  ends   j  g r  t  o   n   si
ki  ! j  g jm  i ja t  o   mak   n   j  g.

Jmodsa ala! S  ends   kuri i r  t  o   n   si ki  ! j  g jm  i.

T   imi!ai kia! dsa iliñt  ed   si imaka!  ds   kia! ala!
s  ends   kuri j  g jm  i kia! dsa ch   J  jui o   j  i dsa k  !

'Inang 1

Dsachi! kiä! dsa kää!

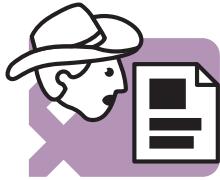
- 'Inang máï alal' ju! jé^g il^të ritöö ní músi.
- Jái e r^tju! kiä! i'niu! ju^t k^{alajé} jé^g r^töö.
- Milá! jmó tá kiä! si já 't^{ea} dsa tij.
- Jái ala! l^a músi j^eng likuë! a já jmá! tá l^{ak}^{eng} jé^g r^töö.
- S^{en} ala! jmó! k^{eng} músi: 'Inang oug, jmó si j^eng jmóng jati!ë jmáï s^eng.
- Mañids^a alá! l^a já! 'Ining.

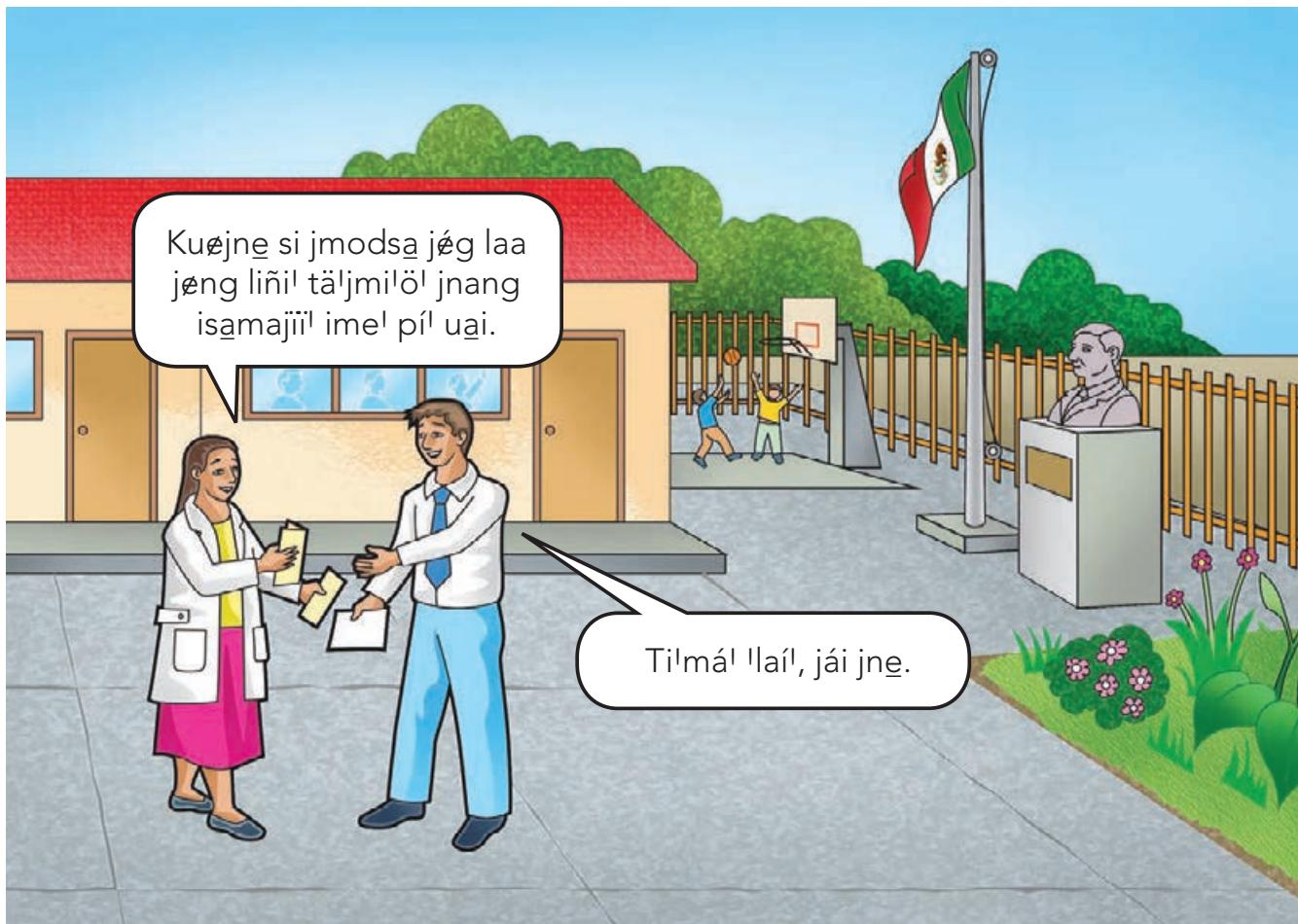
Tareé 1

I'niu! mitij:

- Jái jøng ii jég r̄jul músi r̄sén r̄jü'l In̄ø dyiä! ili'niul juøl jég.
- Mañí'i ala! l̄a músi r̄sén r̄jü'l In̄ø likuë'l alá'l til̄øé lakøng jaí.
- Juøl kiä'l jég kiä'l é r̄jul, inaritñié'e kia'l músi r̄sén r̄jü'l In̄ø laníí jøng likuë'l é lijuøl jég r̄töö.
- Íi tij.
- Jmó'l jég itetöö ní si jmodsa jég.
- Sén ní si jmodsa jég imanarijíá! oug.
- Jái jøng jmó'u kurí játi'lë si jmodsa jég.
- Jmó'l jég alá'l töö ní músi r̄sén r̄jü'l In̄ø kiä'l si jmodsa jég.
- Jái é I'niu! juøl jég kia'l músi r̄sén r̄jü'l In̄ø kiä'l si jmodsa jég.
- Küűg jég kia'l músi r̄sén r̄jü'l In̄ø kiä'l si jmodsa jég.
- Liku'ldsá ala! søndsa jula ala! dsa! dsij jmáïi ll̄adsa tij, ku'e'l kiä'l jmáïi dsa! dsij ta'ué já ll̄adsa.

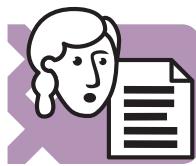
Jái niój! jeng íi rítöö.

Dyié jég.

¿É músi kuø chimé?
¿Máka 'iéi' músi jni lalá?
¿Á makajái?

Íi jég rítöö.

'Náng ní músi jué' músi rísén rịjü' 'nịe. "Náju 'neng lijuä!... tị́ jmó í jeng achí ijé!", ií irịju' laníí, irịju' jámatā! kiä! nió! jeng dyié jég.

Tea, milöö dza jmo kujää i:

Kuedzga jég kia!
imeet tijmin
imeet kiä! dza
jui ala! jmodza i
jeng sajii!dza ugi.

Jaidzga kurf kalajé e
tioó! já jmo tea tá kiä!
imee!

Kalgjá 'niu!
jmó tá kiä! imee!
kiä! tijmindza éi jeng
kuri lé ij i achä jiñ! ugi:

- Dyinéi kia!dza
- Kia tea
- Dyijuu já dziläädzg kia tea

Tea:

**'NING TÄ! MI'ÖUG
DZA SAJII!
DZA UAI JeNG
LINIIDZA E JULIÍ!**

Mitô jeng éé
ala! jmodza ij.

Éé! imee! e jmo jmái
dzibii jmuwél.

Tsei!dza o lé litöü!dza
jmái joo dzij tij.
DZIEKÄDZÄ KIA! JMU UAI.

iiiMI'ÖÜ DZA JMO KUJÄ!!

Neng ní jnang kalajä i jmó í kiä

**NÁJU 'NENG LIJUÄ!
...JMÓ Í JENG SAJÉ!É UAI**

**NENG NÍ JNANG
KALAJÄ I JMÓ Í KIÄ**

NIJUI! Jég jmo tumeg

Tea, mañíning...

Jue imee! dza tög kia tea dzäö díl sajmodzg ij já tiñø.

Kö! keng ñii jmäi ju!u:

Kulia 10,000 imee!, 2,500 ji! ugi.

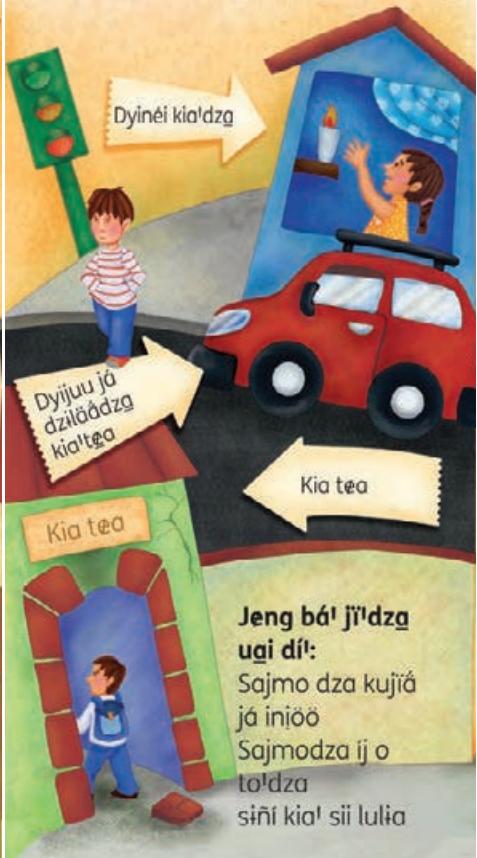
Kulia kalajä dza éi silé 1000 !niú tumea. 100 dzitöö! !niú tumea.

!Niádzsa tiká samatiu! jmäo tá kö! jmäi jáchädzg.

Ú dza dzäö díl ji! ugi.

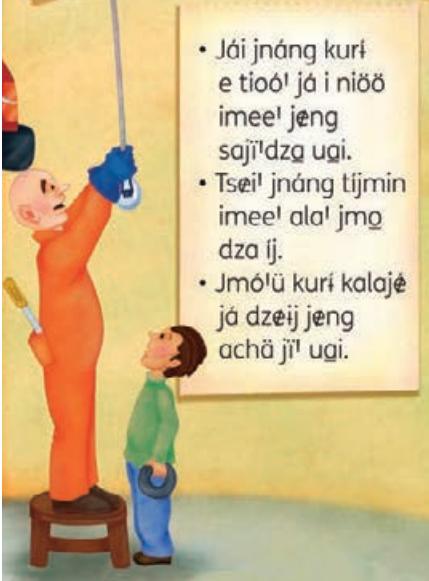
Lukeng bá jáji! dza ugi:

Jeng sachii ji! dza i'e kälajä neng ni jmó i kiä! tea, kiä! dza itea si, tijmin dza éi kiä! kalajä dza jui.

Kajajä tiu! jmó i dyinéi, dyijuu, kiä! kia tea jeng achä ji! ugi.

¿Ala! tiu! jnáng mitii jmó i?

Ngäi é riju!.

¿É rijiá! oug naka ili laníi iriju!?

¿Akö! ja! lé músi?

¿La riju! jámatá!, nai! jé! riñté! laníi irítöö lakeng ja! músi?

Íi músi risén riju! !nié jeng ja! náju imiriijiá! oug ritöö si.

¿Jé! na ili maké tilia kiä! imiriijiá! oug?

¿É jé! i mié nadsá!?

Jmó jú kia! jég dseit.

Kiä jég ritöö ní músi rísén rijü! 'Niø dsoó! 'Niul! mitij kiä!:

- a) 4 jné! já rísén
- b) 4 jaí
- ch) 4 mó!

¿Akö! jné! já rísén lé jáma 'Niø jaí?

- a) 6
- b) 4
- ch) 3

Já laníí jaí, "Náju 'Nøng lijuä!... fl̄ jmó jøng achí ijé!", ¿é liju! laníí jaí laa?

- a) Já mamiláí dsa kalajé irítöö
- b) Já miláí kalajé irítöö
- ch) Já kadsä kalajé irítöö

¿In kajmo tá jákajmo dsa músi rísén rijü! 'Niø?

- a) ÑIJUI JÉG JMO TUMÉ> kiä! coepra
- b) sep
- ch) inea

Sén ds dseit, s sadseit jég irítöö uea.

Midseit jég	ds	s
Tæa 'niul' jmo tá kuëdsa jég jmodsa í jeng sajíldsä uai.		
Jil dsa uai dyinéi, kial tumæa kiäl jánun.		
Jeng lilöüdsä sajíldsä uai 'niul' kuëdsa jég kial tæa.		

Jmó jú kial jég dseit.

Kalajé irítöö ní músi rísén rijü! 'Níte lé lilé:

- a) Lukeng jég töö laníí
- b) Kial keng jég töö laníí
- ch) Tö jég töö laníí

Músi kial rísén rijü! 'Níte lia júla lia:

- a) Keng periódiko
- b) Keng rebista
- ch) Keng mó! lé 'Níte dsoó! kial jñéti ní.

Dsa! oug...

Keng **músi rísén rijü! 'Níte** lia músi ijmó jég kial kalajé i'niul kial dsa.

Rítöö jég kial tumæa, ilé lí, ité dsajmuwéi, kial imel isi!

Ní músi rítöö jég köl laníí kial irijul jámatál, já jmodsa jég, kialtæa já jmodsa kial já ueölda.

► 'Itea dsa jég tij

Íi tij jég irítöö, jmó í já f! kurí jég.

Kö! laníi f!i ku'ña! taq'ue jeng, dyié inariñi!

Jég dyie dsa kia! juë!

Chá tä ja! tédsq juë! Juë miläää jä ja! sachii kú'at pá, jengna miltaá
júla lta kia! lujä tä. Keng jmáï kajulj a! kadsáï! jä tä pá kú'at:
—Kué katí kú'at! díl ejneé jëé! go.

Tä éi mikakué kati kú'at jeng achí makajä*li* ja!
Jengba lta kú'at juë! naq pá.

Agustín Días
Kajé: J. Manuel Idalgo Péres
Dyí má! kia! játé Chiapas

Dyié jég

¿É ué najé! mi najmó! i 'iteadsq?
¿É jég sanatä! jú!? ¿É lΔkuín?
¿É lié! lta jég irítöö?

Ni'l... ...

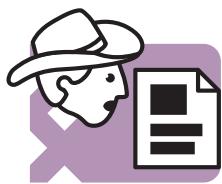
Náka !fdsa tij, niú! ijmo dsa 'niu!, dyiä! dsa é
jég 'niu! lijue, jeng goul' jég kuri, jé! kiä!
ilé 'io! jí! dsa náng.

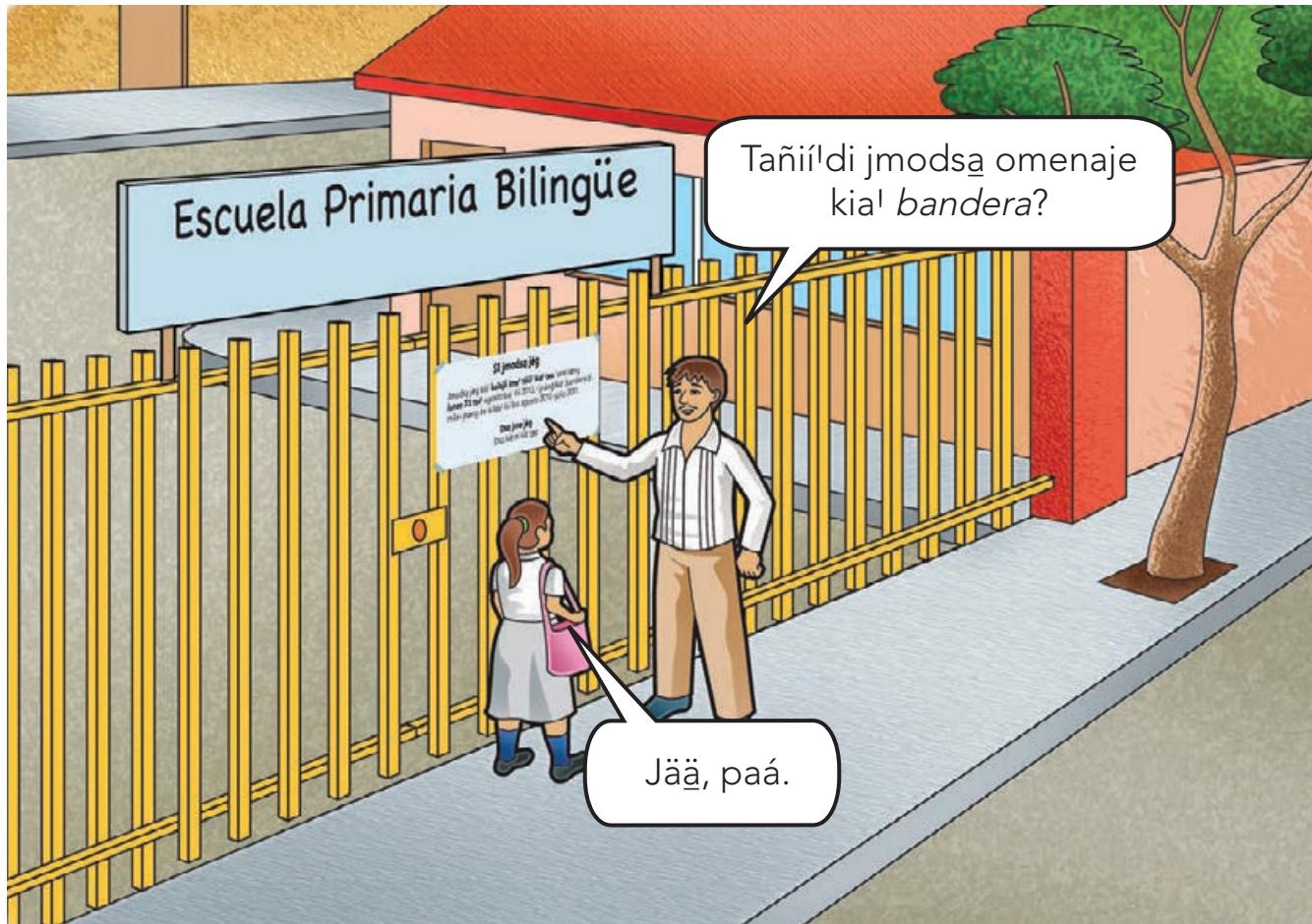
**Íi si “Jä chikij kiä! jä chimea!”, ní Si !tea dsa
kiä'ä, jeng jmó kujiä jeng í'i tij.**

Kiä! jég riju! uea mitä!ä f! kuri si kiä!.

- Íi jég rítöö tg'ue jeng jái é 'niu! jue!.
- Jue! kuri alá! !eadsa lakeng jég.
- Jíë ku'na námana i'i já rítöö keng koma kiä! keng *punto, punto* sijuu, o keng 'matii tarisie.
- Íi kuri jmáïi já ngäïi dsa jég, o ju'dsa jég ge*i*.
- 'Niu! liñi! kuri jég iriju! laníí, jaf mo! já rítöö ín dsa kajmo éi kiä!
dsa mitséi keng jég kiä! jég si!. Jég laa 'niu! jmo dsa tajiä niú!
imiláidsa !ea.

Jái niój! jeng tí irítöö.

Dyié jég jeng ngäïl é rítöö.

¿É lé ní niój!?

¿É né jøg Δøa dsagiu!?

¿Á makajai! risén jøg lalaa?

¿É né jøg dyä! ní si laa?

¿Mákaséng 'ning keng rõ si jøg lalaa?

Jái jeng ii jég rítöö. Jnéri kiä! keng lee! jég itöö laníí kia!
lakeng jaá.

SI jmodsa jég

Jmodsa jég kiä! **kalajá ime!** töü! kia! **tea** lune keng
lunes 23 tsil! agosto kia! ñii 2010, í jnáng kia! bandera di
milaá jnang ée si kia! ñii laa agosto 2010-julio 2011.

Dsa jmo jég
Dsa kië ní kiä tea

■ Sén ds dseit, s sagdsei jég irítöö uea

Midsei jég	ds	s
Si jmodsa jég achii iú <i>firma</i> kia! dsa <u>o</u> 'niu kia! já jmodsa.		
Si jmodsa jég rítöö jmáï dsa <u>o</u> jui já jaïl'dsa jég.		
Si jmodsa jég rítöö madyio kuu.		
Si jmodsa jég 'niul séndsa díl ichii jég jäïl'dsa.		

Dsaïloug...

Keng si **jmodsa jég** achii ué rísén, já jmodsa jég ilé o nabíl lé. Si la kueldsa jä dsa o dsa jué liú jmáï 'niu já jmodsa o jmáï dsa sén si.

Sén keng si jmodsa jég, ilaritöö uea.

Susana iō jié komiteé läädsə tá kiä təə jəng 'niudsə tőü kalajā tijmin ime! jəng jé!dsa já dsií chilí kia! ime! töü! *kinder*.

Sén jég 'niu! jmodsa ní si jmodsa jég, jái laritöö i jég i ngäidsə.

¿Ín dsa té!dsa jəng mi!ai?

¿É jég dyie dsa *reunion*?

¿Alié!i, á jəng é ora jmodsa *reunion*?

¿Ín dsa kië ní jmo *reunion*?

Kiä jég imanaséndsa, sén keng si jmodsa jég jála.

Náju 'niu!, jmó'u kuri jég r̄isén kiä! jég r̄itöö uea mi'añ kiä!.

¿Si jmodsa jég kiä! r̄itöö jmáï dsa mi'l̄ mi'añ?

¿É jég jmodsa ní si jmodsa jég?

¿Áti! e ora jmodsa táui?

Tséi! jä dsa kiää! 'ning jáidsa jég keng.

¿Jég rítöö tijää! kiä! kudsú! jég si!? ¿Akő! lf?
¿Jué! é jég achii risén kuri?

Sén kalá! jég ní si jmodsa jég náju achii nalta kuri o dsa
kiää! 'ning naju! e na'ti.

A large light blue rectangular writing area with ten horizontal blue lines for handwriting practice. The area is framed by four blue triangular corner supports.

➤ Köö'dsa jég

Kajái jnáng tareé kia' músi r̄isén r̄ijü! 'n̄ie kiä! Si jmodsa jég. ¿Lé liju! kö! 'n̄ie jég kia' lakeng né si laa?

Músi r̄isén r̄ijü! 'n̄ie

Si jmodsa jég

Sén jeng dyié jég.

¿Á tijní maké?

¿Alitéli á jmá!dsa tá lakeng?

¿É lie sén dsa si laa?

➤ Tá! dse ala! sén si kiä! ja!

Íi jég jeng já!i lakeng jég töö kiä! é li!

Jtékui

Dsa tē munisipio kia! jajui kia! dsa k*t*! kiä! jne tün jnáng ts*t*! mayo jeng ma jné nama já jmea, k*al*ë keng t*ö* chiú! kui d*il* dsa töng k*et* kajmo keng jú janidsa ju juel, ilidyio kia! dsajui d*il* iniö kué kien lio. Röü!jne ja stju jadyí keng le! jié kui, d*il* l*ta* kia! dsa k*t*! tá la jmodsa laníi d*il* ilaa bá kué i geldsa jmáï kalajé.

Namaka*l*i chiú! kui, röü!jne jne ma!, jme!, ñé kiä! jnieng. Jmodsa jén i ja gü! jälñé jeng dsikö sartigiü! tai kui.

Röü!jne ju 'na! jañiú! jié kui, takallé*t* nakawä!dsa dyiné*t* ka*lu*! 'la*l*!, gü*n* dyetdsa 'i*o*! j*ü*! tiä i dyie röü!jne jég kia! kué.

Dsa kajmo: Leticia Cruz Cruz

Dsa mitséi keng jég kiä! jég si!: Leticia Cruz Cruz

Kiä! jég rítöö kiä! ili! mikä! niu! kuadro töö uea jula l̄ia lei ri töö lakeng jég. Jai imaritöö.

(')	( )	(_)
já	ja	ja <u>g</u>
		jne
jú		
	kué	

Dyié! kiä! jég kiä! e lijue! lakeng né jég inatio! makë nii.

Mi'yää jég rítöö uea kiä! jég i l̄ia jég ri.

Kalajä _____ geal! tēi.

- a) kué
- b) kue
- ch) kue

Íú _____ jní.

- a) kué
- b) kuø
- ch) kuø

Keng _____ Mijliaá lña tii.

- a) jú
- b) ju
- ch) juü

Juan _____ ameï kiä jøng dsΔlë jmáï Malai.

- a) jú
- b) ju
- ch) juü

Íi jég töö uea jeng jneï kiä! keng lee! jég rítöö kuri.

Röög jne já jajái s̄juu jiékui kia!

Röög jne ja jajái s̄juu jiékui kia!

Röög jne ja jajái s̄juu jiékui kia!

Letisia jneé lí jádsii kia!

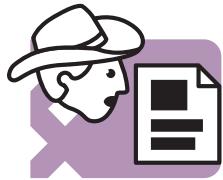
Letisia jne dsii lí jádsii kia!

Jádsii kia! Letisia jné lí.

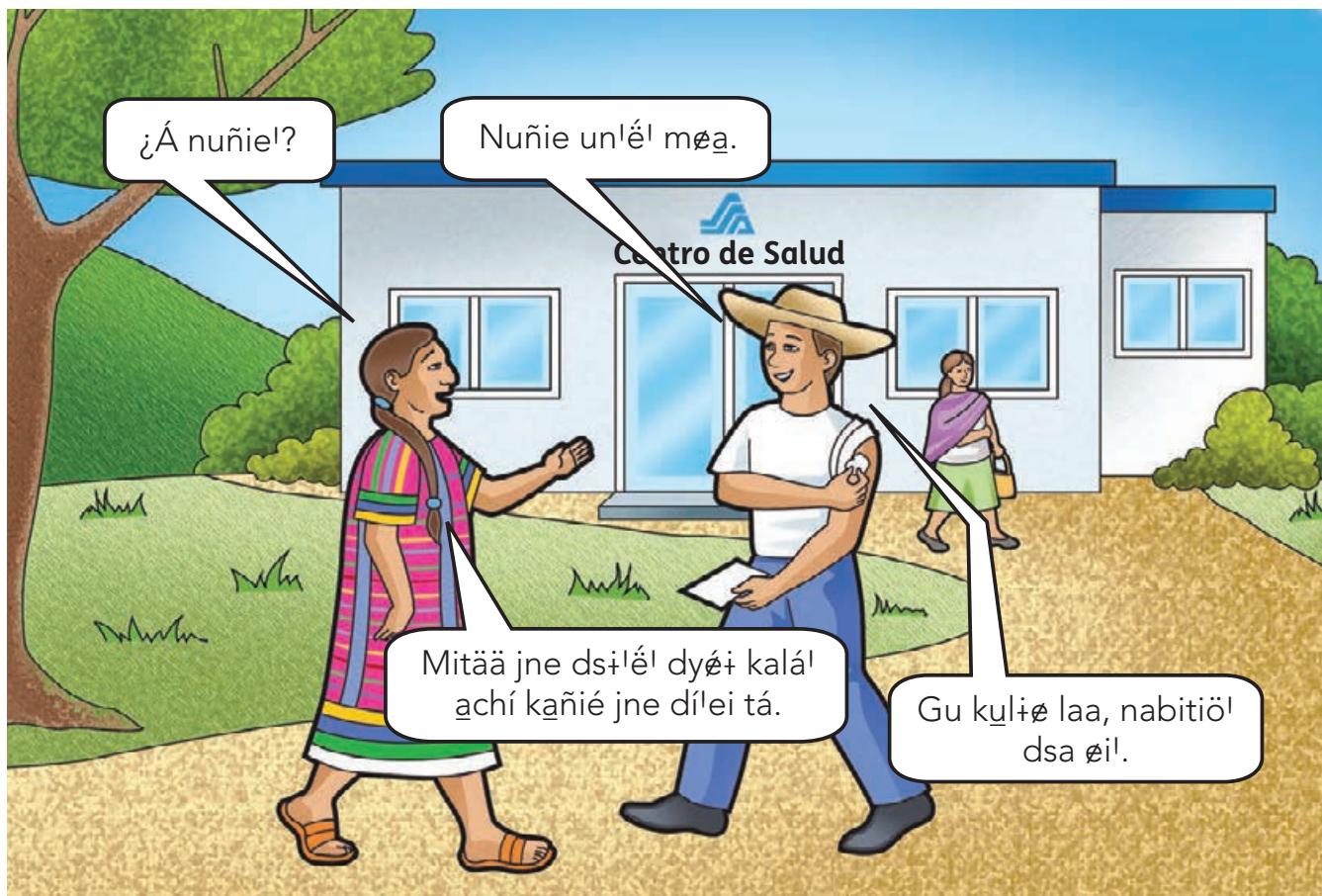
Tareé 2

I'niu! mitij:

- Jái músi jøng i jøg r̄ju! kiä! njó! jøng dyiä! ili'niu! juø! músi kádsä í jádsø 'ë! kia! dsa kää!
- Ñii'li ala! l̄ta jøg r̄ju! músi kádsä í jádsø 'ë! kia! dsa kää!
- Likudsa jøg ichíliëé jmáï tioó! ní músi kádsä í jádsø 'ë! kia! dsa kää! Mitá i l̄tøa dsa jøg tij.
- 'Nang jøg itetöö ni si kia! si keidsä jøg.
- Sén jøg ni si keidsä jøg jøg imanarjjiá! oug.
- Jái jøng jmó'u kur! játi!ë si kia! si keidsä jøg.
- Jái jøg alá! töö ni si kia! músi kádsä í jádsø 'ë! kia! dsa kää! kiä! si keidsä jøg.
- Jái é 'niu! juø! jøg kia! músi kádsä í jádsø 'ë! kia! dsa kää! kiä! si keidsä jøg.
- Küüg jøg kia! músi kádsä í jádsø 'ë! kia! dsa kää! kiä! si keidsä jøg.
- Liku'ldsä ala! søndsa letra **m**, **ñ**, **n**, **l**, **jm**, **jñ**, **jn**, **jl**, isallia!dsa kalachödsøe kiä! ijmodsa kalachögdsøe nakati já 'l̄ta!

Jái nió! jøng íi rítöö.

Dyié jég.

¿É músi lïë! ë kië dsagiul' ní jugóu?

¿É tá jmá!dsø músi jøng?

¿Á jmá!dsø tá músi jøng?

Íi jég rítöö.

'Náng ní músi jue' kiä! músi kädsä í jádsé 'ë' kia! dsa kää!,
i iriju! laníí, iriju! jámatä! kiä! njó! ë jeng dyié jég.

The poster is a vertical rectangle divided into several colored sections. At the top left is the 'Vivir Mejor' logo. Next to it is the 'GOBIERNO FEDERAL' title. To the right is the Mexican coat of arms. The middle section has a large brown background with white text: 'Músi kädsdsa í jádsdse 'ë' kia! DSA KÄÄ!' followed by the phrase '...60 nii tala giúl'. To the right of this text are three blue horizontal boxes containing the words 'SALUD', 'SEMAR', and 'SEDENA'. The bottom section features four logos: IMSS (Instituto Mexicano del Seguro Social), ISSSTE (Instituto de Seguridad y Servicios Sociales de los Trabajadores del Estado), DIF (Sistema Nacional para el Desarrollo Integral de la Familia), and PEMEX (Petróleos Mexicanos).

Vivir Mejor

GOBIERNO FEDERAL

ESTADOS UNIDOS MEXICANOS

SALUD

SEMAR

SEDENA

**Músi
kädsdsa í
jádsdse 'ë'
kia! DSA KÄÄ!**

...60 nii tala giúl

IMSS
INSTITUTO MEXICANO DEL SEGURO SOCIAL

ISSSTE

DIF
SISTEMA NACIONAL
PARA EL DESARROLLO
INTEGRAL DE LA FAMILIA

PEMEX

CURP

fotografía

KALAJÉ DATO

Né jmí. Kutsé! / Rh _____

Jmáidsa _____

Afiliación / matrícula / expediente _____

Unidad médica _____

Consultorio No. _____

ño o
dsano!

F

M

KALAJÉ DATO

Ñii jiú:

Já weé _____

Kái kiä! numero _____

Kolonia o jui _____

Nítá játë kälajé agensia municipal _____

Nítá jáweé dsimal!

Já karichá _____

jui Nítá játë kälajé agensia municipal _____

Nítá jáweé dsimal!

jmá!

tsi!

Ñii

Já ričö mœa tädsa

<u>Mea dse 'ë'dsq</u>	<u>Dsái jmo mea kujíá</u>	<u>Akó! lé lidse 'ë'dsq</u>	<u>Nii 'iú</u>	<u>É jmáï</u>
Antineumokóksika	Dsái á dsij sìwëdsg	Unica	<i>A partir de los 65 años</i>	
Dsái sìl jáuai kiö'dsg	Dsái sìl jáuai kiö'dsg	Primera	<i>A partir de los 60 años sin antecedente vacunal</i>	
		Segunda	<i>De cuatro a ocho semanas después de la primera</i>	
		Refuerzo	<i>Cada 5 o 10 años</i>	
Influensa	Influensa	Una dosis	<i>Cada año a partir de los 60 años</i>	
isil				

Ngäïi é riju!.

¿É lña lié!ë lí madyio ja?

¿É lié!ë liju! lakeng jaí músi kådsa í jádse 'ë! kia! dsa kää!?

¿É lié!ë liju! njó! ritöö ní kådsa í jádse 'ë! kia! dsa kää!?

Íi kala! Músi kådsa í jádse 'ë! kia! dsa kää! dyié é ngäïdsa.

Íi laritöö si jeng ngäïi é riju!.

¿Alá! tsëë lakeng jaí músi kådsa í jádse 'ë! kia! dsa kää!?

¿Ín kajmo músi kådsa í jádse 'ë! kia! dsa kää!?

¿Ín dsa tää mikäg músi kädsa í jádse 'ë! kia! dsa kää!?

Jmó jú kia! jég dse*i*.

Kö! laní jaí ríju!

- a) Jmáï bakuna
- b) Akö! të kiä! i 'ñé dsa
- ch) Kalajé dato kia!dsa

Já rítöö **Td** lijuë!

- a) E dsái
- b) Jmáï bakuna ds!ë!dsa
- ch) Akö! lé lidse 'ë!dsa

¿Á jaí rítöö akö! të kiä! i 'ñé dsa?

- a) Dsä! dsái
- b) Já rítöö bakuna tädsa
- ch) Kö! io jádse*i* li!ñé

Sén ja jní tiëg jég eí ní músi kådsä í jádsé 'ë' kia! dsa kåä'!

The template consists of several colored rectangular panels:

- Top Left (White):** Vivir Mejor logo.
- Top Center (Grey):** GOBIERNO FEDERAL text.
- Top Right (Mexican Flag Colors):** Mexican National Emblem.
- Middle Left (Brown):** Músi kådsdsa í jádsdse 'ël text.
- Middle Right (Orange):** SALUD text.
- Bottom Left (Light Brown):** IMSS logo.
- Bottom Middle Left (Light Brown):** ISSSTE logo.
- Bottom Middle Right (Light Brown):** DIF logo.
- Bottom Right (Light Brown):** PEMEX logo.

Below the middle left panel, the text "...60 ñii tala giú!" is visible.

CURP												fotografía			
KALAJÉ DATO												Né jmí. Kutsé! / Rh			
<p>Jmáïdsa _____</p> <p>Afilación / matrícula / expediente _____</p> <p>Unidad médica _____</p> <p>Consultorio No. _____</p>															
KALAJÉ DATO												Nii liú: _____	lío o dsaño!	F	M
<p>Já weé _____</p> <p>Káí kiä! numero _____</p> <p>Kolonia o jui _____</p> <p>Nitá játë kglajë agensia munisipal _____</p> <p>Nitá jáwëé dsima!</p>															
<p>Já karichâ</p> <p>jui Nitá játë kglajë agensia munisipal _____</p> <p>Nitá jáwëé dsima!</p>												jmai	tsi!	Nii	

Já ričö mea tädsä

Níri...

Keng **músi käädsä** í jádse! 'ë! **kia! dsa kää!** Lië músi i jmá! dsa tá dí! kiä! ijeng käädsä í e bakuna tädsä dsé! jeng salidsó!dsä kälajä! 'io kiä! dsaño! dsa matö! kö! 60 ñii.

Ní músi käädsä í i dsé! 'ë! rítöö jég laláa jmá! dsa, 'io o dsaño!, ñii iüdsa, é jmá! karichädsa; jmá! bakuna kiä! é jmá! tädsä dsé! 'ë! kia! dsa kää!

Kö! laní! o jákatól jí dyiä! jnáng jmá! o njó! kia! já kajmodsa músi laa.

► 'Hëa dsa jég tij

Íi jég lakeng ijmo! 'e! o lakeng idyi! jég.

- a) Lij boleto. (Jmo! 'e!)
- b) Lij boleto. (Dyi! jég)
- ch) Mädséti, jeng liñi!. (Jmo! 'e!)
- ds) Mädséti, jeng liñi!. (Dyi! jég)

¿Á tilia makë jég rítöö **a** kiä! **d**?

¿Náju fli! kälajé kiä! keng dsíj illé! ríñié! kurí kälajé jég?

¿É lië lië! 'niu! liëa dsa kuri lari töö jég kiä! ala! dsa! dsij?

Nii...

Náka llie! o liëa dsa keng si kiä! lukeng jég jmei 'niu! jmodsa
kuri díl jájeng malé jég kuëdsa kajmo kiä! 'ning dsa fí si.

Íi tij jég iritöö uea.

Kö! laníi mitä! fí kuñha! taglue jeng linjé! é 'niu! jué! jég.

Konfusio ju!

“Jué! imañí! Sajmo kuë! isa makajái!, inaa bá! laðsó! dsa kuu!”

“Náju kadsäl jä dsa dyion dsa ñi, jmó bíj ilikuë! ikuu! dsa éi.
Tani dsa lláá! ngáä! kuñha! ikudsa lajeng.”

“Náka llie! kiä! ameï kiä! 'niu! mití! i juðsa.”

Íi kala! jég laritöö.

Laníí já risén kudsú! jég: lakeng ikuedsa jég.

Já matö kudsú! jég já risén:

- kö! laníí jég lakeng ijmo! 'e!;
- já matö jég ii lakeng idyi! jég.

Jáma! Inite! jnel já risén: ii lakeng ikuedsa jég.

Tä! dsite! jne i!itea

Nariñié! bá!jne iriju! lakeng já risén kudsú! jég.

Jä! ( )   'Ää! ( )

Ué najëi juøé! kuri iriju! já risén kudsú! jég.

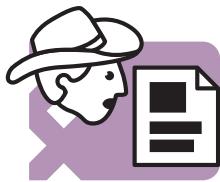
Jä! ( )   'Ää! ( )

Íi si “Ja!umóng kiä! chímea!”, ní si i!iteadsa kiä!ä, jeng jmó kujiä jeng f!t tij.

Kiä! jég rijul! uøa mitä!ä f! kuri si kiä!:

- Íi jég ritöö ta!uø jeng jái é 'niu! juø!.
- Jmó ij ala! dsa! dsij já iøa dsa lakeng jég.
- 'Liá! kuri ala! dsa! dsij jeng liñie! jég kiä!.
- 'Niu! liñi! kuri jég iriju! laníí, ja! mo! já ritöö ín dsa kajmo! éi kiä! dsa midsei keng jég kiä! jég si!. Jég laa 'niu! jmo dsa tajiä niú! imiláidsa iøa.

Íi jég, jái njó! jeng f'i irítöö.

Dí! kajá! laí! jmēa ñii laa, ka!ë juu já kalaal wé! jeng Rodrigo dsijaá kubaá Alfonso kiä jeng achii kadsaildsa jég kakeidsa keng si kiä! ime! mejmeidsa.

Dyié jég jeng ngäi! e rítöö.

¿É lé ní njó!?

¿É né jég 'niu! jmo dsagliu!?

¿É jmáï! 'niu! séndsa jég lallaa ní músi?

¿Ín dsa sén jég lallaa?

¿Alié! makaril'niu! jmó! keng si keidsa jég?

Jái jeng ii jég rítöö. Nákalia jeng jná'i kiä! keng lee' e jmáï, kiä! keng kuadro jmáï dsa sén si, jeng kiä! keng triangulo jmáï dsa iéi! si.

SI KEIDSÁ JÉG

23 tsil agosto ñii 2012

Kubaá Alfonso:

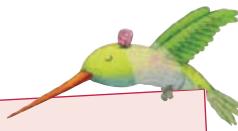
Át góu ñí jmó! juu já ka!ëë kiä! jmea katá! bierne kiä! sá kaijuëë yá, jeng jmó! jég kiä! kalajá dsa tijmo tá kia! jui jeng dyilé dsa tañii!.

Na jéi.

Rodrigo

Jég rítöö niú! kuadro töö uea jneé jég dsa! ní músi kia! si keidsa jég.

Jmáï jmodsa numero jég töö ní si njó! aidsa jég
seyo jmáï dsa sén si dsa tsei já töö kajné jég
saué rinié!dsä jég klabe jeng

Ñi'lí...

Kiä! si **keidsa jég** já jmodsa jég risén kajné! jég i jäi'ldsə o i kiéidsa náju salí lilié! kiä! dsa tanii. Chii jmáii jmodsa jég ní jné músi pí!

Nákaséndsa si keidsa jég i já'lí dsə jég 'niu' jmó dsə kuri jeng liníé'ldsə: e jmáii, jmáii dsa kia! si jä'lí, jég jmodsa kiä! jmáii dsa sén si keidsa jég.

Sén keng si keidsa jég. Kiä! jég kiä! jég töö uea.

Jákiä!ä lia keng negosio si! kaseta kia! jália!dsa jeng kalig! dsa Siudaá ñii Jməi iju'ldsə gúte! katí dsagiu! Karlos Krus Martínez dí 'líg! jañiú'ldsə a la 6:00 tákalléti. Jeng 'ning achii lé ligólu gujmól jég dí! achä lijmo í negosio kiä!ä jeng kuñei! seng keng si jeng já'lí.

Sén jég ichíkiëé jmáii madyio i 'niu' jmó ni si já jä'lí jég, kiä! jég riju' uea mi'a! kiä!ä alá! jmó!.

¿Jmáii iséndsa si keidsa jég?

¿Ín dsa kia! si jä'lí?

¿É Jég 'Ining já'l'i iliñii dsa?

Kiä' jég imanaséndsa, sén keng si keidsa jég i jä!« kiä' dsagiu! Karlos Krus Martínez.

Náju 'niu!, kiää' jég töö uea mi'a*at* kiää'ä alá' seng' kur*t*.

¿Ní si keidsa jég kiää'ä rítöö e jmáï kajmó!?

¿Najmó! jmáï dsa kia! si jä'l*i* si keidsa jég?

¿Irñe*el* jég inajmó! ní si keidsa jég i jä*ii*!?

¿Naséng jmáï! já kató! jee si keidsa jég?

¿Risén kur*t* jég?

Sén kalá' jég ní si keidsa jég náju achii nal*ta* kur*t* o dsa kiää' 'ning naju! e na'i*ti*.

A large, light gray rectangular area with ten horizontal lines spaced evenly apart, intended for handwriting practice.

➤ Köö'dsa jég

Kajái jnáng tareé kia' músi kädsa í jádse 'ë' kiä! Si keidsa jé g. Lé liju' kö' 'nte jég kia' lakeng né si laa.

Músi kädsa í jádse 'ë'

Si keidsa jég

Sén jeng dyié jég.

¿Á tijní maké?

¿Alié'i á jmá'dsa tá lakeng?

¿É liə səndsg?

► Tä! dsiə ala! sən si kiä! ja!

'Niang ní sopa kia! letra jég töö niu! kuadro töö uəa.

maī	ñié	ní	laa	məi	ne
jmáī	jñie	jni	jláá	jməi	jne

m	l	o	ñ	j	n	i	€	j	í
ї	a	í	i	e	m	t	ch	n	o
l	a	í	é	€	l	€	k	e	ch
€	ts	t	k	n	í	k	i	u	í
ch	r	k	í	ñ	e	j	l	á	á
j	n	á	m	k	€	ñ	i	å	g
n	m	l	ñ	ts	í	i	u	ng	m
e	ї	f	ü	ë	d	e	dy	y	€
ch	j	m	á	í	dy	l	t	o	i

Dyié! kiä! jég kiä! kia! jég i ngäï töö uea.

¿E lijuel lakeng né jég inadsä!ä ní sopa kia! letra?

Kiä! jég töö uea sén kiä! keng jú ja jë! jmáii kia! kiä! itöö ní njó!.

jmei

jñie

ñie

meli

8

Kiä! jég i jé! kiä! jmáï kia! itöö ní nió!, sén kiü *oración* ní jú töö uea.

1. _____
_____
2. _____
_____
3. _____
_____
4. _____

Sén kuri jég dsai jeng jmó! kuri ní jú töö uea.

Jä jmøi miwø kei! kia! chié!me!

Jma 'laí! mœi gu!

Ñiú jne iúdsa ñie ñii.

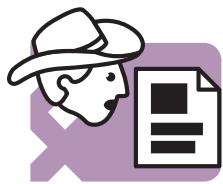
Maí kiä kajmo tamale kia! jñie.

Tareé 3

I'niu! mitij:

- Jái músi jëng i jég r̄ju! kiä! nió! jëng dyiä! ili'niu! juø! músi i tõg! dsa.
  - Mañí!i ala! l̄a músi i tõg! dsa risén r̄jü! Iñiø likuël alá! tiløé lakëng ja!.
  - Liñí!i ala! l̄a músi i tõg dsa jëng likuël é tá lijmá!dsa jég r̄töö.
  - Íi tij kala!io! jég i jaa ní si.
  - 'Nang jég itetöö ni si kia! **si tédsa**.
  - Sén jég ni **si tédsa** jég imanarijiá! oug.
  - Jái jëng jmó!u kur! játi!ë si kia! **si tédsa**.
  - Jái jég alá! töö ni si kia! músi i tõg dsa kiä! si tédsa.
  - Jái é 'niu! juø! jég kia! **músi i tõg! dsa** kiä! **si tédsa**.
  - Küűg jég kia! músi i tõg! dsa kiä! si tédsa.
  - Liku!dsa ala! sendsa /letra **n**, **ñ**, **l**, **m**, **I**, **Iñ**, **ll**, **Im**.
- Náju kata! já lløedsa jnaï tila!dsa ku'na jëng ná kala! jama ju!dsa jég.

Jái njó! töö uəa.

Dyié jég.

¿É lié!ë chöö! dsagiu! dso! 'niu?
¿É likuín chöö!dsq músi dso! 'niu?
¿Á jasí! makajaí! músi lanaa?

Íi jég rítöö.

Íi ir̄ju' l̄aníí, ir̄ju' jámatâ!, ir̄ju' l̄akeng ja!, firma j̄eng dyié jég é 'niu! jué! jég.

Jég ijmodsa dí' jmodsa jmáii kia' jui ijmodsa l̄akeng ñii kia! kristo eskipulas.

Jui San Lukas Játë Jáui kial dsa kîl jmo jég ijmo dsa jmáii
kia! jui jeng jmodsa jég kiál músi i tög! dsa

Músi i tög! dsa

Jmodsa jég kiä! kalajä! dsa dsiké! jmáii kia! jui alal 'niu! dsilédsä kujjä.

1. É jmáii: jmodsa ní jákoo dsa méi kialjui já 3 tsîl enero kial ñii tá! jnáng láa.
2. Jmáii já töö dsa si: kalajé jmáii köl nákamilá! jmodsa jég kate! nakadyé! jmáii.
3. Dsa koo: dsaño!.
4. 'Méal ikái! dsa: kalajä! dsakoo l̄akeng ekipo ká! dsa kané 'Méal kiä! numero kia!.
5. Alal koodsa: jáma tō rô dsilédsä uä!.
6. !E!: kâdsä !el kiä! jég makalea.
7. Dsa tög mesa: l̄akeng ekipo kuä! já dsa kiää gúu mesa.
8. Jmáii tög dsa jmo jég: ora jmodsa en gieté takä! l̄é! já kië giekiú tsîl enero kial ñii tá! jnáng laa.
9. Ikuëdsä kia! dsalí!: nakadsä! ikoodsa kuëdsä kóou:
Dsalí! kôllaníi: tō meï! ñí i lé!
Dsalí! jámatö: keng meï! ñí i lé!
Dsalí! jáma'níø: keng meï!
10. Jég isaritö ní silla tîø jmáii 'tög dsa jámo jég kurf kia! jmáii.

'leé! já 1 tsîl enero kia! ñii tá! jnáng láa.

Dsatá kiä jui

Aureliano Péres Juan

Dsatá

Jeronimo Martínes Soto

Dsa jmo í

Selestino Krus Abendaño

Tísí

Isaia Ipólito Péres

Komisariado

Perfekto Krus Juan

Dsa neng ní kóu

Pedro Joakin Aasevedo

Ngäï é riju!.

¿É rijiá! oug naka ilí laníí iriju!?

¿É jé*g* lidyädsa ní si?

¿Ín dsa kajmo si naa?

Íi músi i tó*g*! dsa jeng jaí náju imirijiá! oug ritöö si.

¿Jé*g* na ilí maké tilia kiä! imirijiá! oug niu! i flí?

¿É jé*g* i mié nadsá!?

Sén jé*g* dse! ní jú jeng mí'yä! jé*g* ritöö.

Jui já jmodsa jmáï kiä! ikoo dsa lé:

Jmáï já koo dsa méi lé:

Akó! kóu kuedsa kia! dsa lí! jáma'nie:

Jmó jú kia! jég dseit.

Kiä! jég ritöö ní músi i tōg! dsa 'niu! mitij kiä! já:

- a) Jmo jég
- b) Tédsa
- ch) 'Naï

¿Kalajé jég irítöö ní músi i tōg! dsa ala! tilia?

- a) Töö kalajé jég kiä! firma
- b) Töö kalajé jég kiä! kalajé *dato* kia! dsa
- ch) Töö kalajé jég jmodsa kiä! jmáï ekipo

Ní músi i tōg! dsa lia keng si:

- a) Töö madyio jég
- b) Töö kajné! pí! jég
- ch) Töö kajné! jég

Dsa! oug...

Ní **músi i tōg! dsa** töö kajné! jég, já tédsa kia! kuchië! dsa idyiedsa jég é lé. Idyio kala! ijmodsa jég ín 'niu koo o dselé jmáï ijmodsa.

► 'Həa dsa jég tij

Íi jég rítöö jeng mitå' jmó! ala! chimea.

- a) Éi lää dsa dyion jma!. ('Io! jë!)
- b) Kala jalai nangdsə jég dyie dsa. ('Lai! jë!)
- ch) Mikiendsə kälajé ili'niu' jmáii. ('Io! jë!)
- ds) 'Io! jeijne mi mil'öu 'ning. ('Lai! jë!)

¿Á tilia makë jég rítöö **a** kiä! **d**?

¿Náju fli kälajé kiä! keng dsij ilié! ríñié! kurí kälajé jég?

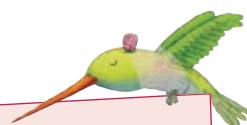

¿É lië lië! 'niu! ieq dsa kurí larítöö jég kiä! ala! dsa! dsij?

Ñiñi...

Náka ílj tij, tä! jmó! la'ning iä! kiä! si i flit. Lgnii 'niu! liñié! jég, jeng likue! e lijuë! jég kia! dsa jmo o dsa sén si nákalia jeng 'niu! mitåä fljeng lé likue! dsij irítöö, jmó! ala! dsa! kurí jég, jeng jnie jég dyio inatéoug 'ning dsa fljeng liñié! dsa náng.

Ilaa milai kiä! ilikuë! imel jeng kalajá jmo tá lio! jí! náma naríñié!

Íi tij jég irítöö, jmó í já t' kurit jég.

Kö! laníí f'i ku'ñg! jeng liñié! likuë! e 'niu! jug! jég.

Kuedsa jég ala! gé'ldsa kurit

Lajiä jigiú! jne mikuë jég dyio.

Jigiú! jne mí tsëë Tibursio. Jmáï lää milo dsa jmáï mikuëldsa jne jég. Míma giu'laildsa jalai mí nangdsa imi 'lté' dsa. Míniu! 'lté' tij jeng mínangdsa kurit. Dyio jmá! jég mikuëdsa. Mi pí! jne jmáï jeng.

—Achii ktí e dsíj —míjuldsa wg.

—Níú! iktí miwé'lí, náju dsíj. Lajeng tiu! jä'ä. Achii titá kiä. Saktí idsíj.

➤ Tä! dsie i'itea

Narñiē! bá!jne irju! lakeng já risén kudsú! jég.

Jä ( )   'Ää ( )

Ué najëi juëé! kuri irju! já risén kudsú! jég.

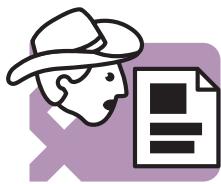
Jä ( )   'Ää ( )

Íi si “Majég kiä! dsei nung”, ní Si I'itea dsa kiä!ä, jeng jmó kujiä jeng f'i tij.

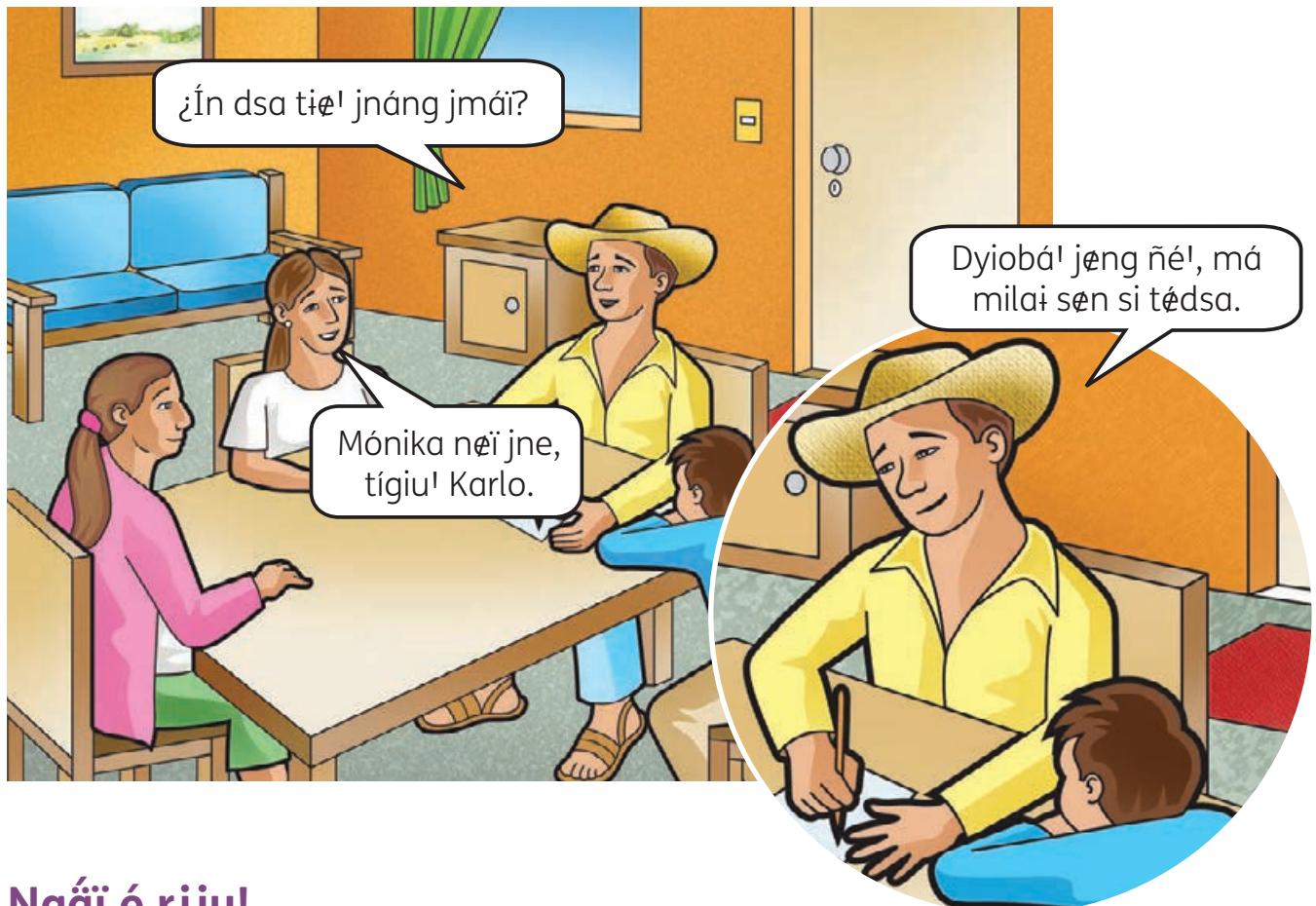
Kiä! jég riju! ueä mitä!ä f'i kuri si kiä!

- Íi jég rítöö ta'uë jeng jái é 'niu' juë!
- Jmó íj ala! dsa! dsij já i'itea dsa lakeng jég.
- Jái e jég natí oug ina í'i jeng likuë! e lijuë! aladsa! dsij já i'itea dsa, ta'uë, ta'né kiä! ikala'io! jí! dsa ju! jég tie dsie.
- 'Niu' liñi! kuri jég irju! lanii, ja! mo! já rítöö ín dsa kajmo éi kiä! dsa mitséi keng jég kiä! jég si!. Jég laa 'niu' jmo dsa tajiä niú! imiláidsa i'itea.

Íi jég, jái nijó! jeng f'Δ irítöö.

Dsagiu! Andrés Flores García chä jä jámaidsa dsa kadso! si jeng lniudsa jmo keng jmái jayá machí! mil munisipio kia! Jáui, já tē nijui. Jengbá! kajmodsa si i tē! dsa kiää.

Ngäi é riju!.

¿Mákaseng o maká iéi! keng si jni lalaa?

¿É jmái makasen! keng si lalaa?

Jái jeng íi kurí irítöö, jeng sén kiä! keng jú já jë! kiä! ala! tsëe lakeng já rítöö jég tä ni si tédsä.

Jmáï dsa jmo si

É jég

Áte!

Jmáï si

Si tédsä

Jaíl'i til'má! kiä!ä nákañii! kiä! dsa kiä! já
jmó jne keng má dí kadsol' si chii! Laura
Flores Kasimiro kiä, já kië 2 (tö) tsit'
oktubre ñii 2012 en 2 (tö) taka lët.

'Ilo! jil' jnang lé i 'iú! 'Ining jté jmáï jeng.

Já weé dsa jmo jmáï, maku! kalajá já
weé dsa machí! mí! játë Jáui.

Dsa jmo:
Andrés Flores García

Sén é jég nadsä'ä ní ja! si tédsä kiä! jég itöö uea.

É jég:

Atel:

Ñi!... ...

Si tédsä töö jég itel! dsa já jmodsa keng jmäi kia! jui o kia! dsa go ijmodsa júla jmäi já jé!goudsa, shöndsa jmeli, jmodsa komunion, já dso!dsä si o lukeng jmäi si! ijmodsa.

Risén kajné! jég já riju! e jmäi jmodsa, atel jeng kiä! Alé!i jeng kiä! in dsa té.

Sén keng si tédsä, kiä! iritöö uea.

Ilé!ë jmó! keng jmäi kia! giin kiä! já sañji dsä 'nang oug alá! jmó! o kia lujää dsa kiä!ä dsa sawe kiä! 'ning keng jui jeng.

Sén jég 'niu! jmodsa ní si tédsä, jái laritöö i jég i ngäidsa.

¿É jég jmo! ní si tédsä?

¿Atel' jmodsa jmáii?

Kiä jég imanaséndsa sén keng si tédsä ikuéé! dsa teaái.

A large, empty rectangular box with decorative gold scrollwork at the top and bottom edges, intended for handwritten responses.

Náju 'niu!', kiää'! jég töö uəa mi'a! kiää'ä ala! səng kur! si tédsə.

¿Ni si tédsə kiää'ä rítöö alié'i kiää' e ora jmó! jmáï?

¿Násəng! jmáï dsa lé jmáï kia!?

¿Násəng átə! lé jmáï kia! dsa ii ñii?

**Kiää' jég inangäïdsə o jég nakuë dsa kiää' !ning jmó kala! si té
dsə kiää'ä.**

☒ Köö'dsa jég

Kajái jnáng tareé kia' músi i tög' dsa kiä! Si tédsä. Lé liju' kö' inie jég kia' lakeng né si laa.

Músi i tög' dsa

Si tédsä

Sén jeng dyié jég.

¿Á tijní maké?

¿Aliéli á jmá'dsa tá lakeng?

¿É liø séndsa si laa?

➤ Tä! dsie ala! sən si kiä! ja!

'Njāng ní sopa kia! letra jég töö niu! kuadro töö uəa.

niu	nië	mä	ne	lia	ñii
'niu	'nie	'mä	'ne	'lia'	'ñi'

n	m	l	y	i	ñ	l	g	g	'	n	e
r	i	m	o	'	i	'	m	'	r	n	m
o	'	u	'	n	i	u	ch	j	y	ch	t
ts	p	g	m	'	ch	m	p	e	m	s	ts
i	l	m	ä	t	o	'	ñ	'	ñ	i	l
y	d	o	e	n	ts	l	a	n	g	b	ı
m	'	n	i	e	p	ı	n	e	f	u	a
j	n	€	n	g	l	a	'	j	r	r	j
ı	'	n	i	ë	l	'	'	k	e	k	t

Tio' lakeng né jég nadsä!ä ní sopa kia! letra niu! kuadro töö uea. Jái imalta manajmodsa.

Jég satöö kalikeng leí (‘)	Jég töö keng leí (!)
mä	'mä

¿E liel'ë liju! o lia makë né lakeng jég lala?

Sen kiä! keng jú ja jë! jmáï kia! itöö ní nió! jëng liñi! e 'niu!
juë! jég.

ñii

5

'mä

'ñi

niu

mä

'niu

Íi kuri jég kia! *oración* jeng ngäi! kiä! keng ✓ lia kuri jeng kiä! keng ✗ salia kuri naju ala! dsat jég r̄isén.

Lia kuri	Salia kuri
✓	✗
Bú! kajuë jiékui.	
Kiä! ñii i 'meïdsə 'məal' jni r̄i! 'e.	
Nəïdsə Guadalupe kajmo keng mä jma 'laí!.	
'Ma! niu kië \$15.00 peso já 'naïdsə lioó.	
Bú! kaijuë 'nie jiékui.	
'Ma! 'niu kië \$15.00 peso já 'naïdsə lioó.	
Kiä! 'ñi i 'meïdsə 'məal' jni r̄i! 'e.	
Nəïdsə Guadalupe kajmo keng 'mä jma 'laí!.	

Eksamen i ngäidsa iä!

Jái kala!

Sén kiä! keng jú jég kiä! i'niu! jué! lakeng né jég töö uea.

Risén kajné! jég, já tédsa kial kuchié
dsa i tög dyie jég elé. Idyio kalá! ijmo
jég in 'niu koo o loukeng ijmodsa.

Si keidsa jég

Si risén jég itédsa kial dsa já jmodsa
keng jmáï jajeng rijul e jmáï jmodsa,
áté! kiä! aliél jeng kiä! in dsa té.

Músi i tögl dsa

Lia músi i jmál dsa tá díl kiä! ijeng
kádsa í e bakuna dse 'él jeng
salidsóldsa kglajá 'io kiä! dsañol dsa
matöl köl 60 ñii.

Músi risén rijul 'nié

Risén jég sa ué, rijul o jué! e makalia.
Dyio i jmodsa jég, lédsa jég 'mié ilé
jié jui.

Si jmodsa jég

Kajne! jég risén i jääldsa o i keidsa
náju sall lillie! kiä! dsa tanii.

Si tédsa

Keng músi i jul mitii jég risén dyio
kial kglajá dsa, lia rijul 'nié jné!

Músi kádsa í jádse 'él
kial dsa käá!

Íi jég ritöö niu' kuadro jeng tio' kurí jeng liñté' jég töö uea.

'Io' jíl jnáng i 'liú' 'ning jié jmáï jeng.

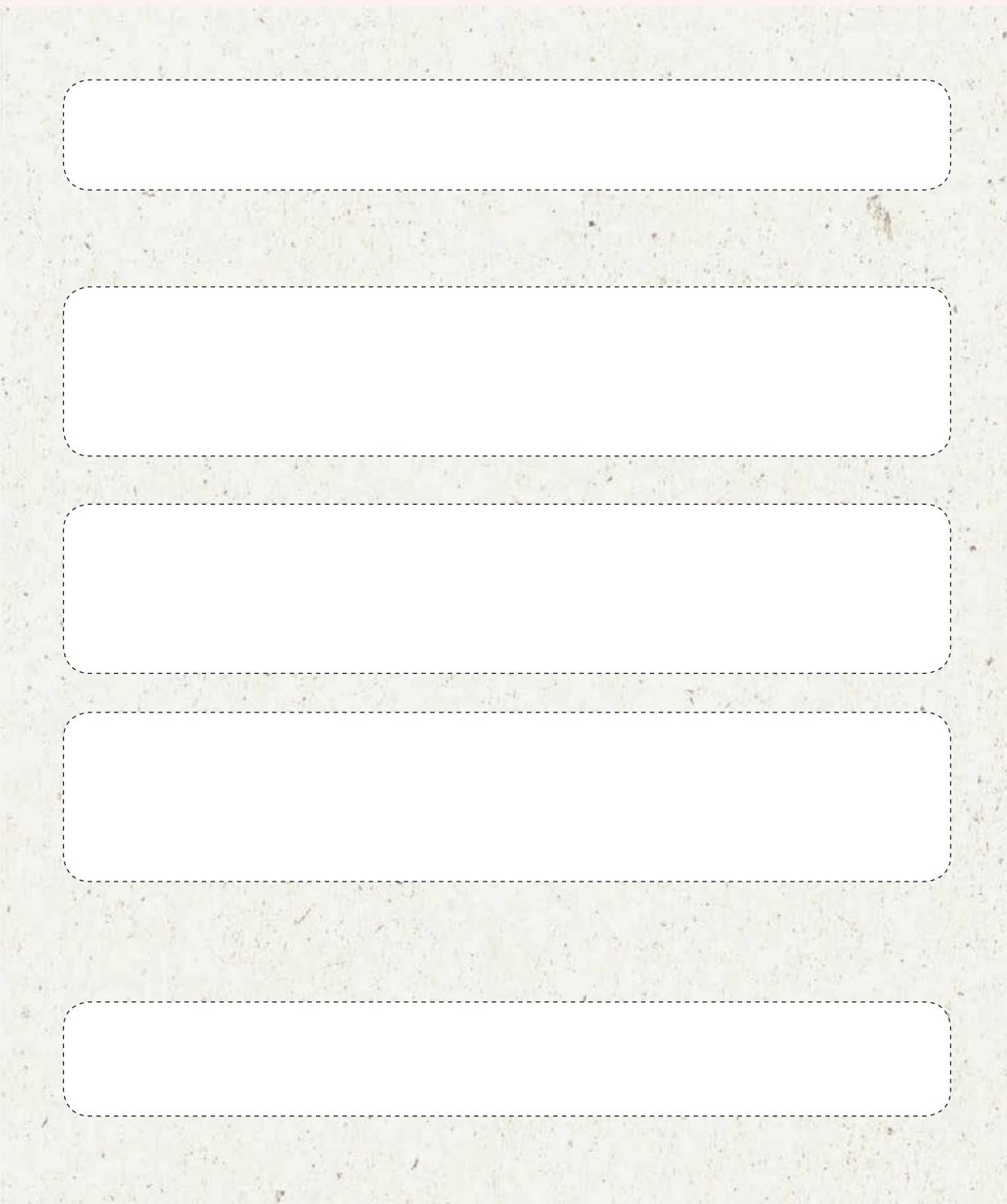
Jai'l'i ti'má kiä'ä nákañij! kiä' dsa kiä' já jmó jne keng má dí kədso' si chí' Laura Flores Kasimiro kiä, já kië 2 tsíl oktubre ñii 2012 en 2 (tö) taka 'léi.

Dsa jmo: Andrés Flores García

Já wə dsa jmo, maku' kəlajá já wədsə machíl míl, játë Jajuí.

SI TÉD SA

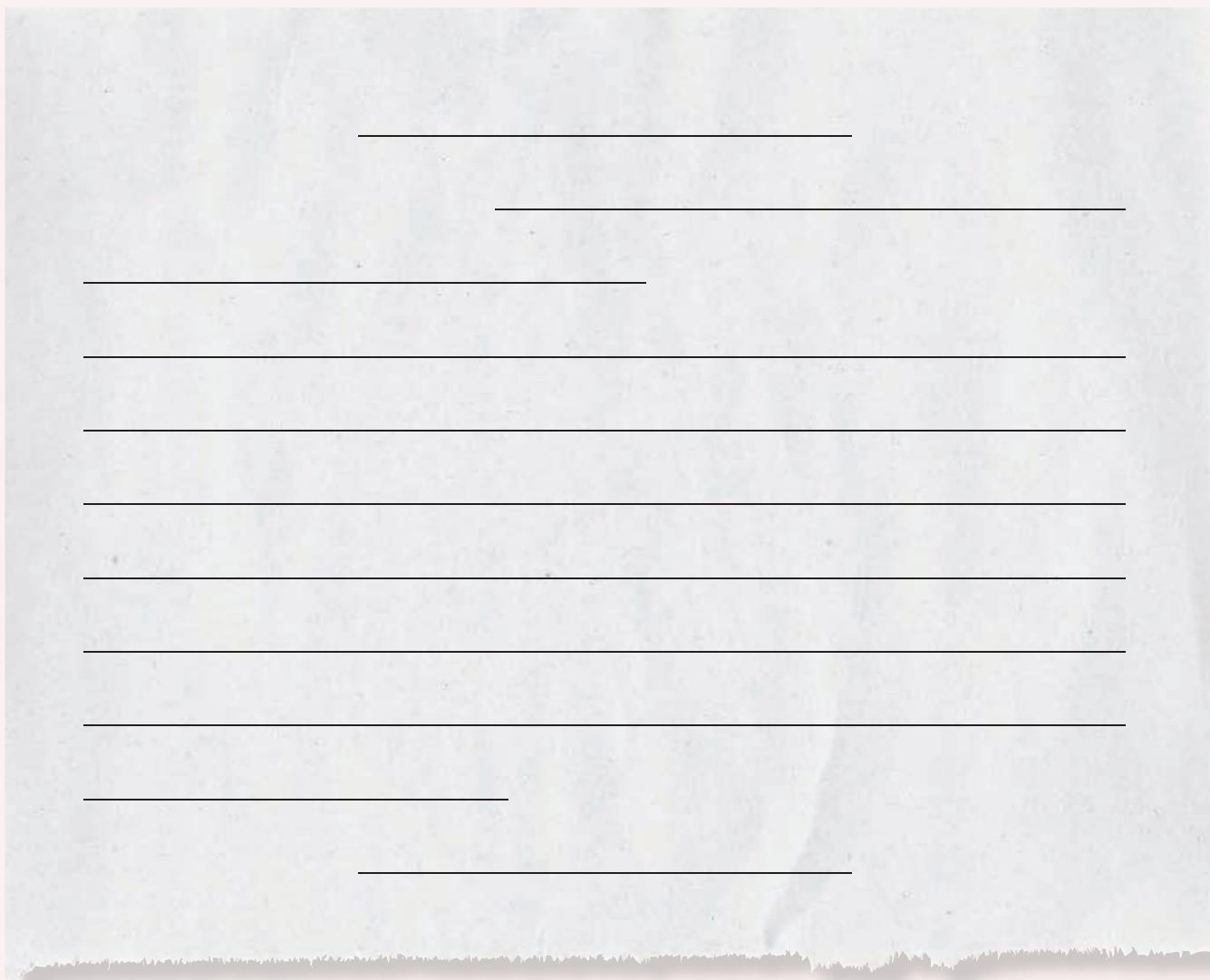
Tio! kurit ja jidé laa jég töö si tédsä.

Íi jég töö laa.

Dsagiü! Josefina taa 'm̄ea! j̄eng manal̄ia k̄eng 'm̄ea! jóu kia'idsa ikamea kumaá María kiädsq, dsa w̄e Jájui, 'ñödsa mi ikang jakiadsa, achii k̄adsaidsa j̄eng kar̄jiai dsiedsa jmo k̄eng si keidsa jég kiä! jamaidsa. Milöüdsq ala! s̄eng si kia!

Sén k̄eng si keidsa jég kiä! jég laa.

A large, faint illustration of a landscape with a forest at the bottom and a misty sky above. The page features ten horizontal lines for handwriting practice, spaced evenly down the page.

Íi jég rítöö niu! kuadro kia' bakuna tä dsa käái jeng ngäi
é riju!

Já rítö mea tädsä

Mea dse 'ë'dsa	Dsái jmo mea kujíá	Akó! lé lidse 'ë'dsa	Nii liú	É jmáï
Antineumokóksika	Dsái á dsij siwëdsa	Unica	<i>A partir de los 65 años</i>	
Dsái sìl jáuai kia'dsa	Dsái sìl jáuai kia'dsa	Primera	<i>A partir de los 60 años sin antecedente vacunal</i>	
		Segunda	<i>De cuatro a ocho semanas después de la primera</i>	
		Refuerzo	<i>Cada 5 o 10 años</i>	
Influenta	Influenta	Una dosis	<i>Cada año a partir de los 60 años</i>	
isi'l				

¿E dsáñjmo kujñiä bakuna kia! Td?

¿Nañil bakuna 'niu! dsññé!dsq këng ró laníí jëng madsai tala 5 ñii?

¿Nañil bakuna 'niu! dsññé!dsq madyio?

'Inang 2

Dsachi! kiä! dsa kää!

- Sén ní si jég lé tajä iriju! músi.
- Jái kalajé jég iriju! ní músi e 'Iniu! juø!.
- Íi tij iriju! ní si jai e 'Iniu! juø!.
- Jái ala! tiliaá jeng likue! e lijuø! dsa lakeng jég iriju!.

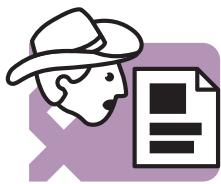
- Sén ala! jmó! keng músi: 'Inang oug, jmó si jeng jmó!u jati!ë jmáï seng.
- Sén kalá! jeng jmó' ij játó' o midseñ jég töö si.
- Mañidsä ala! lña já! 'Ining.

Tareé 1

I'niu! mitij:

- Íi 'nang jég rítöö si tsil jég dsət likuél i'niu! juø!.
- Mañíl'i ala! tiløé si tsil jég dsət likuél ala! liø lakeng jañ.
- Likuél jég töö si tsil jég dsət liñíl i'niu juø! dsa sén.
- Jmó! jég itøtöö ni si lødsø jég.
- Sén ni si lødsø jég imanarijiát oug.
- Jái jøng jmólu kuri játilë si lødsø jég.
- Jmó! jég ala! töö ní si tsil jég dsət kiä! si lødsø jég.
- Jái é 'niu! juø! jég kial si tsil jég dsət kiä! si lødsø jég.
- Küü jég kial si tsil jég dsət kiä! si lødsø jég.
- Liku'ldsø alal søndsa lakeng mœi letra **a**, **e**, **a!**, **e!**, **ä**, **ë**; jmáï lløa'ldsø kial makë jég lajøng dsañ dsij naju e jég 'niudsa juø!.

Jái niój! jeng ii ri töö.

Dyié jég kiää! dsa kiää! 'ning, kiää! jég i ngäi uea.

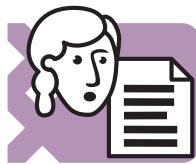
¿É músi lië!ë kuë! dsachi! chimë?

¿É tá jmá!dsa músi lglaa?

¿Ín kajmoo músi lglaa?

¿A jasí! makajai! si lglaa?

Íi jég r*töö*.

Íi irítöö laníí katΔ giú!, firma, nió! jeng dyié e 'niu! jué!.

KIA TĘA JÁ EDS, SI ÑÉI TSII JÁ MATË MATÍ KLAVE KIA! KIA TĘA.
30MSU0267P

E JÉG: Si tsil' jég dsət

LUJÁDSA IIÉI:

Dsa jmó si dsa kië ní kiä təa, kiä! KLAVE 30MSU0267P.

JMODS, JÉG KIÄ! SI TSII JÉG DSƏT

Iú kia təa: Alisia Kairo Kruz kiä! numero 060066p00705 tödsə si já jñie tö
dsoól tsil' i ləea dsa si kiä ijmodsa təa, kiä! numero kug
SEC ES/150/2005, kia! kö kië tsil' febrero-julio 2012.

Jmo dsa si laa, matíl já lñí tsil' febrero ñii 2012.

DSA JMO

Mario Martínez Arroyo

_____
Dsa kië ní kiä təa

k.k.p. Archivo
SMM/MML/mrh

KAYE PAPALOAPAN S/N ESK. INDEPENDENCIA
OTATITLAN VER. TEL: 012888852827

Ngäi é riju!.

¿E jég nadsä!ä ní músi?

Íi si tsi! jég dsəi jeng jaí náju imirijiá! oug ritöö si.

¿Kalajecte itöö si tsi!jég dsəi riju! imirijiá! oug?
¿E jég i mié! nadsá!?

Tio! kurit jég júla dsa! lakeng letra a, b, ch, ds, dy, e, e, júla ala lia si tsi! jég dsəi.

- ( ) Dato kia! jájmo
- ( ) Jmáidsa kiä! *firma* kia! dsa jmo si tsi!jég dsəi
- ( ) Dato kia! dsa liéi
- ( ) É jég
- ( ) A kiä! e jmáii
- ( ) Játsií! kiä! *teléfono* kia! já jmodsa
- ( ) Jég riju! kiä! i ai!dsa jég

Sén jég dsəi ní jú.

¿E lè náju satöö klave kia!niú təa ní si tsi!jég dsəi?

-
- a) Achii milikë músi.
  - b) 'Iéi! dsə! 'niú təa si!.

Numero kia! lie: _____

- a) Numero kia! dsa 'iəa si iú.
- b) Klave kuədsa kia! dsa 'iəa si jeng lə limiə dsa músi 'niu.

Mikää! ní si tsil' jég dseit, kia! jég töö uea kia! si tsil' jég dseit.

KIA TEEA JÁ EDSA SI ÑÉI TSI! JÁ MATË MATÍ! KLAWE KIA! KIA

TEEA: _____

E JÉG: _____

LUJÄ DSA !IÉI!:

Dsa jmó si dsa kië ní kiä taea, kiäl KLAWE 30MSU0267P.

Iú kia taea: Alisia _____ kiä! numero _____ tödsa
si já jñie tö dsoó! tsil' i !aea dsa si kiä ijmodsa taea, kiä! numero ku SEC
ES/150/2005, kial kö kië tsil' febrero-julio 2012.

Jmo dsa si laa, matí! já _____

DSA JMO

Mario Martínez Arroyo

Dsa kië ní kiä taea

k.k.p. Archivo
SMM/MML/mrh

KAYE PAPALOAPAN S/N ESK. INDEPENDENCIA
OTATITLAN VER. TEL: _____

1. 30MSU0267P
2. Kairo Krus
3. !ñi tsil' febrero ñii 2012
4. 060066p00705
5. Si tsil' jég dseit
6. 012888852827
7. JMODO JÉG KIÄ! SI TSI!
8. DSA KIË NÍ KIÄ TEEA

Dsa! oug...

Si tsil' jég dseit li müsi ijmo jég dseit kial já ritöö dato kial dsa töö si jmo dsatá, kial dsa mítë si. Kial taea bá! ijmá!dsá tá madyio si laa imitëdsá já kuë si sil.

➤ **Itea dsa jég tij**

Íi jég rítöö jeng mitá jmó! alá! chimea.

- a) jE jég chii, ebá dyio já jne 'ning! (Achí kajmo! jég)
- b) Jué! alá!kalie. ('Né!)
- ch) jÉ bá 'io! lía jála! (Achii kajmo! jég)
- ds) Dsá dsie ilä! lanaa. ('Né!)
- dy) ('Nang oug ikág alá! lijué!dsa ta tö né)

Níri...

Náka íli 'niu! jáli i'né dsa 'teo o ilakeng ijuä!dsa, júla lie
jánamitää o julalää, o 'nédsa.

Jájeng likue! sijuu já i! si, ilie jég dyie dsa o idye dsa kial já! itioó!
jég 'né, ijuä!dsa o jég ilikädsä í. Náka íli mitá i! kuri jeng likue! e
lijué! jég jeng jmó! i ijñie! náka jai! játöö punto, ilaa mi!at ilikué!ë
é tadsol ju! jég.

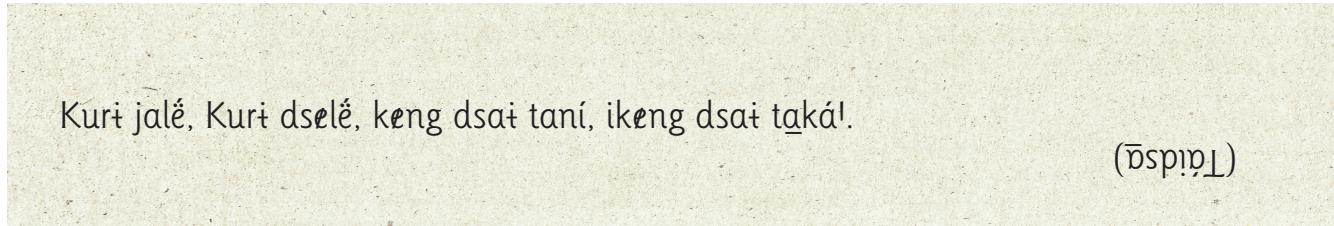
Íi tij jég liidsa laa.

We jne, gudsa; nung jne, nungdsä; ñe jne, ñedsä.

(I)

Tio! muní, achii jai. Mo! kial achii lía músi. Chitsé!, jeng achii dsií tái.
Jakadsä mañil e jeng.

(Chilima)

➤ Tä! dsie i!tiea

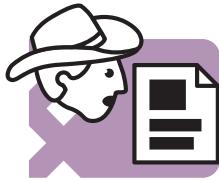
¿Ué najëi tiea já liidsa jég?
¿É jég sanatai juëé!
¿A lidyio kie i tiea tij?
¿Nanáng jne jég nakutea kiä mínatiea?

Íi si “Jég judsä kia! tie! kiä! chí'lá!” , ní si tiea dsa kiää, jeng jmó kujiä jeng fü tij.

Kiä! jég riju! uea mitää fü kuri si kiä!.

- Íi jég ritöö taue jeng jái é 'niu' juet.
- Jái kuri alátiea dsa lakeng.
- Jái já tilia maké jég o ala! lé lijuet dsa lasi!.
- Jái kuri iriju! laníí, jaí mó! já ritöö ín dsa kajmo éi kiá dsa kasén.
Jég laa 'niu' jmo dsa tajiä niú! imilá! dsa tiea.

Jái nió! jeng ñi irítöö.

Dyié jég jeng ngäïl e rítöö.

¿É né jég Δøa lio?

¿É jmáï o a makajai! riséng jég lalaa?

¿Ín dsa sén jég laa?

¿Mákajai! keng ró já riséng jég lglaa?

Jái jeng ii jég rítöö.

'Naidsa kui

Líi 'niq! kui nqla shon 'má! ma \$3.00 lakeng *kilo* talamadyio,
jñiandsa jákia! já mañíl 'niq! átø! niedsa kö! 9:00 tu!øi kate! 16:00
taka'léfi. 'Má! laa li'ai kö! 15 kate! 20 tsil' oktubre ñii 2012.

¡Jñiaå jnáng 'nia!, sakúdyilé!é!

Jmó jú kia! jég dse!.

Keng si já 'édsä jég 'niu! titöö:

- a) Jmáï dsa o negosio já jmodsa si 'édsä jég
- b) Firma kiä! seyo kia! dsa jmo si 'édsä jég
- ch) É jmáï, áti! kiä! nió! kia! 'niu já jmodsa si 'édsä jég

Kalajë jég irítöö si 'édsä jég jmodsa:

- a) É jég riju! si 'édsä jég
- b) É jég, é jmáï nió!
- ch) É jég jmodsa, átø! e ora

Dsa!oug...

Keng si 'édsä jég jmodsa rítöö imakalta o i 'naidsa, o ijmodsa jég kiä! dsajui. Jmáï naa si 'édsä jég kuritili kaä! si i 'niudsa liñii dsa jég jeng lé dsødса i ládsa 'má! to! lio, ichii kiä! itägdsa ju. Madyio já jmáldsa tá si 'édsä jég dí! jmodsa jég, sil' kia! dsa jai, dí! chii è 'io! jni ilijniuldsä jég rítöö.

Sén keng si 'édsə jég, ilaritöö uəq.

Margarita kakəə jməl jin laa, niú! i !é, kalitə dsiədsə dsái duméi já to!
'Má! Jáui jəng dsiənáï jməl kia! tala *kilo* lakəng jmai, milöüdsə jmə si já
'édsə jég.

**Sén jég ichíkiëé jmáï madyio i 'niu' jmó ni si já 'édsə jég,
kiä! jég töö uəq mi'lai kiä'ä jajmó!:**

¿Ín jai si 'édsə jég?

¿É jég jmodsa?

¿Atəl e ora dsiənáïdsə?

¿'Má! kia! lakəng *kilo*?

Kiä' jég imanasénda, sén keng si 'édsä jég i gudyió' takeng
jui.

Náju 'niu!', kiää' jég töö ueä mi'ač kiää'ä alá' seng kuri.

¿Si 'édsa jég kiälä rítöö jmáï dsa jmo?

¿É 'niu ju^el jéq töö ní si i'lédsä jéq?

¿Ate' e ora 'Ngäidsa?

Tséi! jä dsa kiää'ning jái ir töö uea.

¿Jäg töö tijää ta kudsú? ¿Akő! lē?

¿Jué! e jäg s^{ar}isén kuri?

¿Nátičá keng jäg is^anariñié! o is^analié jii?

Dsa kiää'ning naju! e na'í.

Handwriting practice lines for the sentence "Dsa kiää'ning naju! e na'í." The page features a large orange rectangular area containing ten sets of horizontal lines for writing practice.

➤ Köö'dsa jég

Kajái jnáng tareé kia! si tsil' jég dseit kiä! Si 'édsa jég. Lé liju' kö! 'n*t*e jég kia! lakeng né si laa.

Si tsil' jég dseit

Si 'édsa jég

Sén jeng dyié jég.

¿Á tijní maké?

¿Alié'i a jmá'dsa tá lakeng?

¿É lië sëndsg?

► Tá! dsië ala! sén si kiä! ja!

Íi kuri lakeng *oración* jeng milyä! jég jmó! meï letra i 'ei (a, ä, a').

1. Juan j____ jmáï tië jmáï kia! jui.
2. María rä 'imeal' kiä! kala madyio j____ kia! niu.
3. José kadsä! jää j____ pää 'laí! dyi juu.
4. Dsa giü! Rosa jnag jma'la ____ káá!.
5. Chii kui ____ li! kia! Mario.
6. Chiu! jmëi gu 'ië j____.

Sén jég itöö kiä! ë li! niu! kuadro töö uëa, jula liä imaritöö.

a	ä	a'

¿E dsä! tilia makë né jég kia! ta'nię jú kia! kuadro?

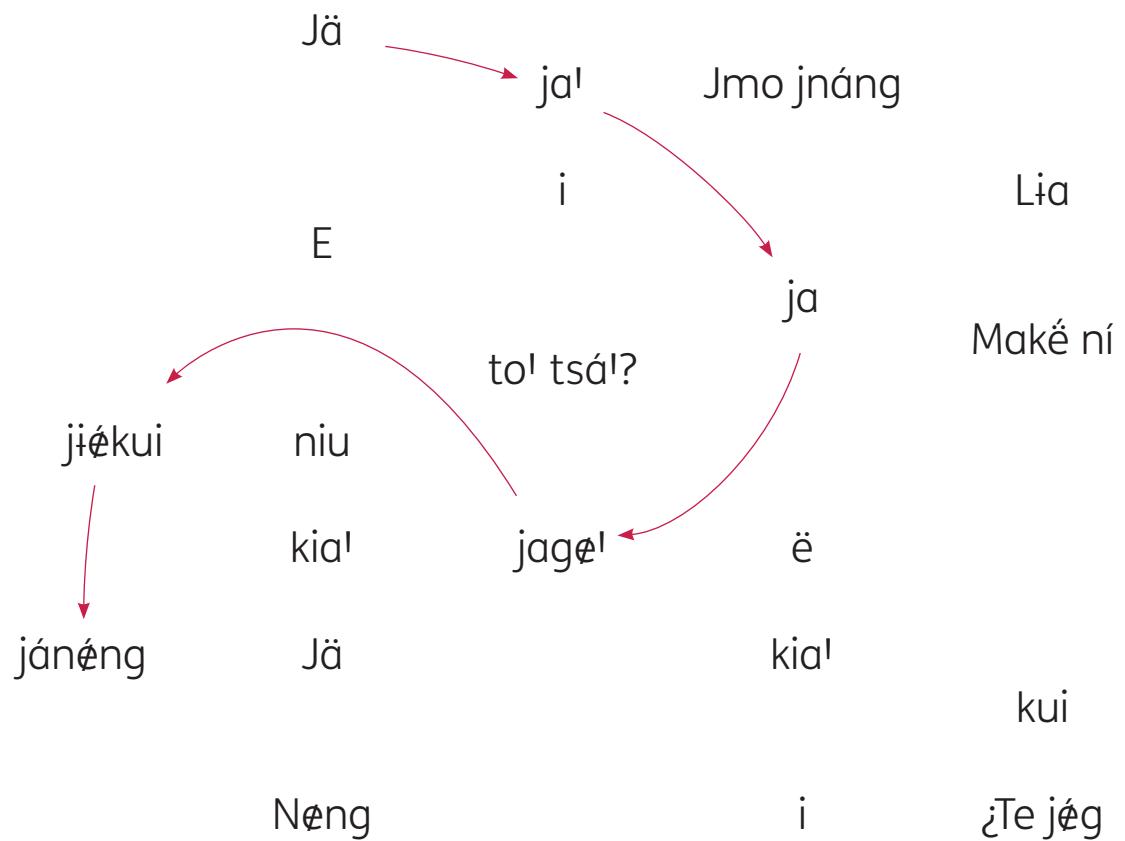

**Sen kiä! keng jú ala dsa! kur! jég saseng ní jú imaritöö lei.
Jái imalía.**

Sen kurit jég dsa! jeng jmó! kurit ní jú töö uea. Jái ilaa manalita.

Ja! ja jáneng jagé! kui

Jä ja! ja jagé! jíékui jáneng.

Jamo jnáng ë kui kia! maké ní e

¿Te jég jä kia! niu tol! tsá!?

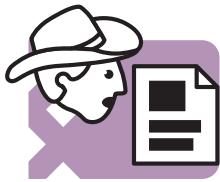

Tareé 2

I'niu! mitij:

- Jái músi jéng i jéng r̄ju! kiä! nió! jéng dyiä! ili'niu! juø! músi juø! jmo jéng.
- Liñili ala! l̄ta músi jéng likuë! ala! r̄sén músi juø! jmo jéng lakëng ja!.
- !Nang kur! jéng r̄ju! ní si músi juø! jmo jéng likuë! é tá lijmá! dsa! jéng r̄töö.
- Jmól! jéng itetöö! ní si góu! tauín.
- Sén jéng ní si góu! tauín imanarijiá! oug.
- Jái jéng jmól'u kur! játi!ë kia! si góu! tauín.
- Jái jéng ala! töö ní músi juø! jmo jéng kiä! si góu! tauín.
- Jái é !niu! juø! jéng kia! músi juø! jmo jéng kiä! si góu! tauín.
- Küü! jéng kia! músi juø! jmo jéng kiä! si góu! tauín.
- Liku!dsä! ala! sëndsa! lakëng meï! letra **i, ii, ii, iii, i,** **ii, ij, o, oo, o!, o'o, ö, ö!, oj;** jmá! ll̄ta!dsä! kia! makë jéng lajëng dsa! dsij naju e jéng !niudsä! juø!.

Jái nió! jeng íi irítöö.

Dyié jég.

¿É né jég lié!ë lia?
¿Á ni si si! makajai! töö jég lalaa?
¿Á lidyio jmá!dsq tá jég kia! músi laa?

Íi jég rítöö.

'Náng ní músi juə' kiä' músi juə' jmo jég, ií irítöö laníí jeng já'i njó!, ë jeng dyí' jég inaritñíé!.

¿É jég lijuə' njó!?

¿Jég ritöö laníí é lié'lë lijuə'?

Íi kala! músi juə' jmo jég.

'Náng ní músi juə' kiä' músi juə' jmo jég jeng jmó' jú kia! jé g dseí.

Irítöö jne lä maí júla 'ning, liəq jne si lijuə':

- a) Já miláï kalajé irítöö
- b) Já ai'dsa jég naté
- ch) Já miláïdsä kalajé irítöö ní músi juə' jmo jég

Irítöö jákató' jíi músi juə' jmo jég ríju':

- a) Té i *programa*
- b) I'niu mitii *programa*
- ch) Dsa neng ní *programa*

Kalajə iritöö músi lí dsiē!:

- a) 'Nang pá kia! jég
- b) Kudsú! jég
- ch) Jú

Sén ds dseit, s sadseit.

Midseit jég	ds	s
Si té <small>ds</small> ə jmo sep.		
Já mat <small>ö</small> dsú! jég r <small>ij</small> ul: kali ín jmo 'le! isatitöö! si kia!teə ə m <small>ie</small> a dsa jég iku'ä! 'Niú! t <small>ä</small> 'dsə 'ning juu kur <small>t</small> .		
Kiä! <i>programa</i> laa mil'öu dsa 'ioó dsachii! tijiä ə tikiä giin 'niu 'i <small>eg</small> si.		
<i>Programa</i> imil'öüdsə kiä! beka kia! 'io dsachii! tikiä giin.		

Kii keng jég rítöö niú! kuadro sén ja! já tää júla lía dso!
músi jué! jmo jég. Jái júla marítöö.

Njó!

Kalajé jég irítöö

Njó! kia! 'niu kajmo

Jég rítöö kuëdsa

Jmáï si

Njó!

Kiä! bij kiä jnaän, jä dsdsä lä
mai tiu! midyää si kia!

jÉi tē kala! jui kiä jnaän!

Jmó ikië derecho
kia!dsä kuïdsä si kuri
kia!tea jeng mila!dsä, keng
iliedsa o midyidsä si kia!
chikié jmáï.

Programa kia! Beka kia!
Dsa l'ea si Imi'öündsg lio
Dsachii! Tijiä o Tikiä giin dí! keng
derecho bá jeng kia!dsä i 'leadsa si
jeng sa'niu! jmodsa lääädsä dsa.

Mi'öüdsä jeng tädsä beka kia! Promajoven.

Náju 'neng ime! jég jala liñi: TELSEP 3601 7599 o 'liá! numero laa 01 800 288 6688 o 'náin kia!
www.promajoven.sep.gob.mx

Programa kia! Beka kia! Dsa l'ea si Imi'öündsg lio
Dsachii! Tijiä o Tikiä giin

Programa los kuedsp kia! kalojä dsa, ochi lsa kuruve! kia! politiko. Igno lsa jég jmodsa di kia! kou kalojä dsa bá!
jeng i kuedsp. Achi lsa jég desí juedsa i kue já dsa programa los, di i miedsp bato kia! dsa, e imigidsa kia! kajne! lio
igedsa e koss si! jmáï chii miedsa kia! dsa. Náju in dsa imo kue programa níu! jmodsa dsa kia! dsa le! kia! dsa
jeng tonii dsa kia! n kia! dsa.

Ni programa los lsa kia! kia! kalojä desjui komijnidse tonii Diputado kia! Kongreso kia! Unión jeng ochi! feiu! ligáä dsa
ju'dsa kue dsa kia! lukeng partido, i miedsp bato kia! dsa o jég gai! dsa tilia! ta.

► **Itea dsa jég tij**

Íi jég rítöö jeng mitä jmó! ala! chimea.

- a) Nabí! sarinän, chinen manajmo jég ilinän. (Kalajmo jmáii)
- b) Dyion jmá! dsa läädsä. (Kalakujmá!)
- ch) Náju ñé! já sadyio lïe, gúu 'niu já kuëdsä. (Kalajmo jmáii)
- ds) ¿Ikeng itög dsa jmo tá? (Kalakujmá!)
- dy) Kalé! jnáng laníi ñii laa. (Kalajmo jmáii)
- e) 'Noo 'laí! jne 'nia!. (Kalakujmá!)
- ø) 'Nang oug ikág ala! lijuë! dsa ta tö né jég.

Niili...

Lajää dsa 'itea kuë jég lariñié! kúliä!, lei ala! tilää dsa nang jég. Mitsiéidsä máii ala! 'itea, náju dsa nang lää imee! o dsa kää!, iku! o achii jég, tië dsiedsä o achii. Jeng náka í jnáng 'niu! jái, iniu! juë! lakeng jég, ala! tilää dsa nang, jeng mañii jniáng ala! í, náju jmó jnang gug o ni, o, taku'náa já jnáng dsa nang itsé! dsa jég o jái i kådsä í.

'Niul likuu'dsa ala! liitea jég töö si, malte ala! 'niu dsa 'itea, lajeng bá! tiuldsä kuë jég.

Dsat! oug:

Músi juë! jmo jég riju! kur! kiä! kajné! iliñié! dsa i'niu! lijuë! tioó! njó! ilitia dsit! dsa jeng 'itea dsa. Músi laa dí! juë! tioó! eë! liol! jni! jeng nung dsa 'itea.

Kalaijmáii naa músi juë! jmo jég jmaidsä tá, já jmodsa jég ilé jui (jmáii tol! 'ma dsit! jéi, jmáii kia! jui, o lukeng i sil!), koo dsa méi (koo dsa in li!, injoó ku'lei, i sil!), o jég jmo tumëa (jmáii lichii bakuna i dsë! lë! dsa o jal, o isi!) o 'naidsä lioó.

Íi tij jég rítöö, kii í kuri jmä!.

Kue kiä! chíje!

Kalite maijág sätá, já !ñgå nung michä jä !ie! lí juä!. Ëi milää rái kiä kalajå ja! michä jáeng.

Keng jmäi, rái !ie! lí kañó ijää ameë kiää chää já !ñgå nung, kamilát oü dsa !néngr minéi tiu. Dí! kála iü!ja! jeng bá! achii kajñe! dsa. Já midsä! ku!ei !lai!, kaniá kiä! keng !nang !ma jeng kai!ñte kala !iig, kasjuu kanungja! jeng kañá! kala! ku!ei, kat! míkadyá! jakiaá!...

Dsa kajmo: Gerónimo Ricardo Can Tec

Dyié jég laa kiä! dsa nanén.

¿É !niu! jég rítöö?
¿Ín kia! !li!?

Tä! dsie il!teq

Naritñié! bá!jnë iriju! laken já risén kudsú! jég.

Jä! ( )   !Äå! ( )

Ué najëi juë! kuri iriju! já risén kudsú! jég.

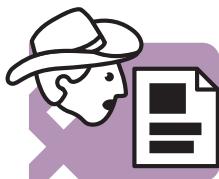
Jä! ( )   !Äå! ( )

Íi si “!Ie! kiä! jí!ieé!”, ní Si !teadsä kiä!ä, jeng jmó kujñiá jeng !tij.

➤ Kiä! jég riju! ueq mitä!ä f! kuri si kiä!

- Íi jég rítöö ta'ue jeng jái é 'niu' ju!
- Jmó ij ala! dsa! dsij já 'itea dsa lakenjéng jég.
- Jái e jég natí oug ina í'i jeng likuë! e lijuë! aladsa! dsij já! ueq dsa, tg'ue, ta'né kiä! ikala'io! jíl dsa ju! jég tif dsie.
- 'Niu' liní! kuri jég iriju! jmá! si, ja! mo! já rítöö ín dsa kajmo éi kiä! dsa mitséi keng jég kiä! jég sil!.
- Jég laa 'niu' jmo dsa tajiä niú! imiláidsa 'itea.

Jái njó! jeng ii irítöö.

José Luis Paskual Suárez iú jmo tá Malá!, játë Nijui. Chá já 'io röügdsä 'iú ñii Jmëi itea si, jä ameï kiädsä José Luis dsái siudaá jeng mëadsa keng jég.

Dyié jég jeng ngäï é riju!

¿É músi lié!ë ie! dsagiu?
¿Ín dsa sén si laa?
¿Mákasëng këng si jní lalaa?

Jái jeng íi irítöö, nakalía jeng jmó numero itää ala! tsëë lakëng ja! jég itöö si góu! tquín lña niú! kuadro.

1. Ail jég	3. Dsa iéi! si	5. É jég
2. Dsa jää!si	4. Jég dyio	6. Ate! kiä! e jmäi

( ) Malá! já tē ñijui, ja kië 23 ts! agosto ñi 2012

- ( ) Ala! lña Angelina:
- ( ) 'No jne nakadyä! si laa júgou! 'ning, dyio ei oug ijé! kiä! ameü kiä! dsa til!þea si.
- ( ) Ñé! kajái jne kalifikasion kiä!ä ikalië! kö! milñiö! já 5 todsoö! ñi, jeng 'io! jéijne !ø, júlanaa milá! ! si kiä! kuri jeng ñei kalifikasion kälä dí ijeng shijie jnáng, naa tijne kóu kiä!ä jeng gulil kajajé i!niul jamilá! sí! ñii 'm!é.
- ( ) Lajeng 'no jmól í já iniö!, kujmo diu í 'Injä!
- ( ) Inang rö!ü José Luis

Sén e jég nadsä! ni si góu! ttauín kiä! jég kia! itöö uea laa.

É jmáï:

Dsa ieï! si:

Dsa jäï! si:

É jég:

Ai! jég:

Dsa*ï* oug...

Si góu! tauín ilää rötöö kajné! o madyio jég ijäï!dsa já jmodsa jég iniu sälj dsa shä! o niudsa dyie jég imakajï!dsa, imakalta, iñiu! kialds, jég jmodsa, o imiøds. Dato iñiu! dsáΔ: é jmáï, jég dyio, já milá! dsa sén jég, ai! jég, jmáï dsa kiä! firma kial dsa sén si.

Chii **si góu! tauín**, jájeng dsa sén si júla illø!dsa kiää! dsa kiäds, díl seng dsa kjøg illø!dsa jmáï kalajé dyinéi kia!, dí makueidsa kia! dsa júla jä ameï, dsa kiäds o dsa kuëds.

Si góu! tauín, já jmodsa jég kiä! dsatá, kiä! jä dsa sakuëds o jä dsa salilå dsø. Já! dsa jmo si illø!dsa kiä!jég dyio.

Sén keng si góu! tquín kia! jä dsa kiä! we jui si!.

Ilié!ë we jä dsa kiä!ä siudaá kia! ñii jmei o já si!. Jeng Iñeng Ining jmo! keng si já!í kia!dsa já ngá!ídsa alá! lie wedsa, jeng ngá!ídsa kalá! alié! dsAjä!ádsa Ining jakiä!.

Sén jeg i 'niu! jmodsa ni si góu! tquín.

¿Ín dsa ié! si kiä!ä si góu! tquín?

¿Sén lukeng jeg i 'ning Ining juai! dsa?

¿É jmá!i seng si góu! tquín?

Sén keng alá! jmo! já ju! jeg dyio kiä! já ái! jeg.

Sén já jié ta'ue keng si góu! t̄auín kiä! jég imanaséng.

Jái jég iröö ní si góu' tquín náju 'niu' jmó'ü kiä' jég töö uea
mi'a‡ kiä'ä ala' seng kur‡.

¿Rítöö jmáï i jmo! si góu! tguín?

¿Najmó! jeg dyio?

¿Násəng k̥alajé jéq imi'lning juái'dsa?

Tséi' jä dsa kiää! 'ning jái irítöö ueq laa.

¿Já risén **jé^g dyio** ní si góu tguín ritöö jália kudsü! jeng **kalajé jé^g**
iritöö ijmodsa, o tijää já titöö?

¿Jámilá! lkeng kudsú! jég kö! laníi jmodsa keng letra pá?

Já tijáá jég risén kiä! irijia! dsiędsä lia kuri?

Kiä! jég isanangäï dsa kuri, sén jeng jmó'u kala kuri si góu' tauín.

☒ Köö'dsa jég

Kajái jnáng tareé kia' músi jué! jmo jég kiä! si góu' tauín. Lé liju' kö! 'nie jég kia' lakeng né si laa.

Músi jué! jmo jég

Si góu' tauín

Sén jeng dyié jég.

¿Á tijní maké?

¿Alié'i á jmá'dsa tá lakeng?

¿É li^e s^endsa si laa?

► Tā' dsⁱe ala' s^en si kiä' ja^t

Íi jég jeng já'i lakeng jég töö kiä' ë li!

Jmáï tsⁱ! disiembre l^a jin ilchii **li**, lakeng t^aái **ii** ma t^o o 'nⁱt^e li, **ni mol** kia! jmo **jie** 'majie kia!. Dsagiul Juan kadsá'lⁱ **röü!** **ñi** madsé^t ma'náng li jeng 'náï, talamajmo keng bⁱel ma gie 'elkóu **tikëi** kiä! **ñii** jeng kailédsa jajui, kainiodsa^q tala'niu **ríchó** lá! li, ma'meⁱ iniodsa^q jeng röü! dsagiul Juan kaju! **lij** keng jm^eire^t 'no ríkín dsⁱe, kaijuëdsa jakatsíl kamioneta kia! jeng ka **ngäi** röü!ds^q i **lili** imel **itio!** tu'mea! keng. Tal^a i niodsa 'naï dsagiul Juan katë^t jmt **liei!** jeng ñiéDSA 'niú tumea i **liei** ju täng tumea.

Já dsa magiu! miwe jui midyiedsa jég kia keng chiu! dsa **mitiö!** tiñe 'llai! **kei** chijmei, jajeng **lio** kia! 'niu mijmal tá keng **to ö** 'llai!, kiä! ijeng mijnangds^a e kia!, takalle^t imel kiädsa midstlé chijmei di! mil niudsa **koo** dyijmei, keng jmáï jää imel kiädsa kañá! ku'ei go! jeng kadyä! **oo** di! kajai keng **gou** jamiko, che^tda kaju! ñe!, **¿lólo?** Jeng dsigä jue! kiä!, má madset chijmei, jeng kailéds^a chijmei, lio kajté jää dsagiul ts^e! **ma!oj** keng kaja iú jää dset ri jö niü! i jeng ba! kajuä! imel. **Kalakö!** jmáï jeng achii madsiket^t imel **kei** chijmei.

Dsa kajmo: Leticia Cruz Cruz

Dsa mitséi keng jég kiä! jég sil!: Leticia Cruz Cruz

Tio! niu! kuadro maké jég töö kiä! ili! ní já ríju! jég jeng ijeng seng já töö letra kiä! imila! laníi.

Jég kiä! i	Jég kiä! ii	Jég kiä! i'	Jég kiä! ili

Jég kiä! i'	Jég kiä! i'	Jég kiä! ij

Jég kiä! o	Jég kiä! oo	Jég kiä! o'	Jég kiä! o'ó

Jég kiä!

ö

Jég kiä!

ö!

Jég kiä!

oj

Ijaa laa dyié ala! til̄a makë né jég itöö kiä! mëi *letra i, ii, i!, i!i, i!, i, ij, o, oo, o!, o'o, ö, ö!, oj.*

Jneï kiä! këng lëe! jmáï kia! itöö ní njó!. Sëñ kiä! këng jú jájë! jmáï kiä! njó! kia!.

lij
li

ñi
ñii

'iei
'iei'

giin
kii

tö
to

gou
góu!

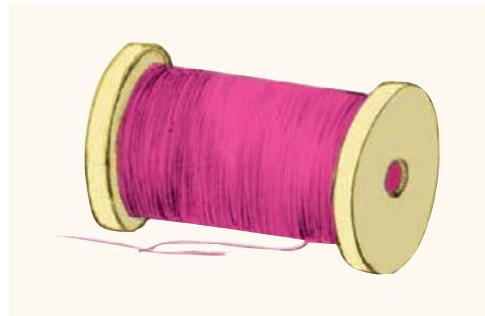

koo
oo

Jmöü! kurit jmáïi nió! sén ní jú uea.

tö

ñii

lij

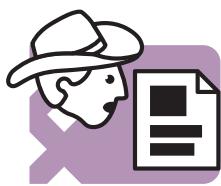
ie

Tareé 3

I'niu! mitij:

- Íi 'nang jég rítöö músi téj já tőg likuël i'niul jue'l dsa.
- Mañíl'i ala'l tilitøé jøng likuël ala'l liø lakøng jať.
- Likuël jég töö músi téj já tőg liñíl i'niu jue'l dsa sén.
- Íi tij.
- Jmó'l jég itetöö ní si kial' jég rít.
- Sén ní si kial' jég ri jég imanarjiáť oug.
- Jái jøng jmólu kurit játil'ë si kial' jég rít.
- Jmó'l jég ala'l töö ní músi téj já tőg dsa kiä'l si kial' jég rít.
- Jái é 'niu! jue'l jég kial' músi téj já tőg dsa kiä'l si kial' jég rít.
- Küűg jég kial' músi téj já tőg dsa kiä'l si kial' jég rít.
- Liku'l dsa ala'l søndsa lakøng meïi *letra u, uu, u!, ü, u!u, uj*; jmáïi lila'l dsa kial' makë jég lajøng dsa+ dsij naju e jég 'niudsa jue'l.

Jái niój! jeng dyié jég ngäïdsä.

Dyié jég.

¿É músi lié!ë ieí! imee!?

¿Máka iéí! si jní lalaa?

¿É jmáïi maka iéí!?

¿Ín ime! dsa lé lijmo_ si lalaa?

Íi jég ritöö.

Íi irítöö jmaï si itöó laníí, jég töö jámatág kiä! firma, jeng dyié e 'niu! jué! jég.

MÚSI TÉJ JÁ TÖG DSA

Jmo dsa kiä! kalajá dsa tő! imee! kiä tøa primaria “kuautémok” tsil! majiú! jué!, já 20 tsil! septiembre ñii tá! jnáng naa tőg dsa já jáï!dsá jég alá! tilää imé! kiädsá, en 'niøe taka llé! já tsil! kia tøa.

DSA JMO:

Mauro González Kastro

Dsa kië ní kiä tøa

Ngäi é riju!

¿Máka íli keng músi té já tőg dsa jni lglaa?

¿Á liø chiú! játë?

Íi músi téj já tőg.

Sén kiä! keng jú jég ngäïi kiä! jég lïe jég dseï itä.

In jmo jég tõg dsa
reunion:

Ní músi té já tõg dsa
niu! juél:

Ní músi té já tõgdsa
niu! títöö:

Jmáïi kia! kia!tea.

Dsa kië ní kiä tea: Mario
González Castro.

Ate!, e jmáïi, ora
kiä! e jég tié.

Ngäïi é riju!.

Náju saritöö ní músi té já tõg dsa jmáïi dsa kië ní kiä tea. ¿E lé?

Tijmin imee! dsilé já tõg dsa náju:

Sén kiä! keng jú kia! ala! tsëë lakeng ja! irisén ní músi té já tög dsa.

Firma

MÚSI TÉJ JÁ TÖG DSA

Dsa iéi!

Jmo dsa kiä! kalajá dsa tő! imel' kiä tøa primaria "kuautémok" tsil' majiúl juø!, já 20 tsil' septiembre ñii táñl jnáng naa tög dsa já já!dsa jég alál tilää imel' kiädsa, en 'Inøe taka lløt já tsil' kia tøa.

Jmáï músi

Alié! e ora

DSA JMO:

Mauro González Kastro

Dsa kië ní kiä tøa

E jég
dyiedsa

Dsa! oug...

Músi té já tög dsa rítöö jég i jmodsa kiä jä dsa e jmáï tédsa e ora jeng kiä e jég tiø.

➤ 'I~~e~~a dsa jég tij

Íi jég rítöö jeng mitá jmó! ala! chímœa.

- a) Achí nadsá! jne. (Kalasijú)
- b) ¿Alá! liø kiá? (Kala'io! jé!)
- ch) Janá jalé imé!. (Kalasijú)
- ds) Kagou_ bá! jmœa. (Kala'io! jé!)
- dy) 'Nang oug ikág ala! lijuø! dsa ta tõ né.

Ñiñi...

Já 'i~~e~~a dsa jég tij, 'niu! jmo dsa dsa! dsij ala! 'i~~e~~a dsa, jeng liñiidsq e 'niu! juø! jég.

Náju kajmodsa rítöö madyio mi! jég, imakalta kia! jmáï malí é!, rísen jú kia! iríjíat dsíø dsa míkajmo jeng ëi ala! dsa! já titöö punto, jeng bá lé liñié! dsa nang.

Íi tij jég rítöö uea.

Niú! imila! f!f jmo ilaa:

- Íi ku'ñq! tø'uø jég rítöö ní si.
- 'Nang! kuri jég këë lqñíi jeng já'i é 'niu! juø!.
- Mitá lq!f!f jég rítöö jeng ma f!f tij.

Jañiú! Raí

(jég rítöö: Jájédsa jä guu)

...Kajul guu katsáli jañiú! raí: —Jubí kiéti lajeng lie tiá: jma! jne chichie! jeng dsaño! chái! jne. Kalajá chichie! kurt tijniá jeng kalajá dsaño! kané tijniá. Jeng bá!, dsñiú! kajné! dsñe. ju'ning bá! dsañ! kajul oug jne, lasi! lie wé jne júlajeng.

Mílikuei jne kosa sil júla ijmo jne. Kiä! Ining na, ristti bí!, míku'ää jne niú! tet kiéi; milé lalé söö. Kiä!, sil ¿jáli uea kia! kui i ñíil? Jne achii geal jne iñil jeng kui i ñíil achii liktei jne, uea kia! kui i ñíil achii liju ilé. ¡llai! jmá lie!

Tu'ning tídsñeé jñiu dseil jni néng lie oro. Jú Ining dsñiú! kajné! oug, ¡li!io! milé!, dí! uea kia! kui i ñíil midsañ! dsñe jne jñiu dseil lie oro, míli!no jne dsíj kiä! táng...

Dsa kajmo: A. de Saint-Exupéry,
El principito, 4^a edición, México,
Editores Mexicanos Unidos, 1996, pp. 74-75.

Dyié jég kiä! dsa nanéng.

¿É 'niu! lijué! jég rítöö?

¿Ín kia! 'lié!dsa?

¿Alá! lié!ë dsää jég?

Tä! dsie iítea.

Narintié! bá!jne iriju! läkeng já risén kudsú! jég.

Jä ( )   'Äå ( )

Ué najëi jué! kuri iriju! já risén jég.

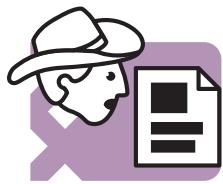
Jä ( )   'Äå ( )

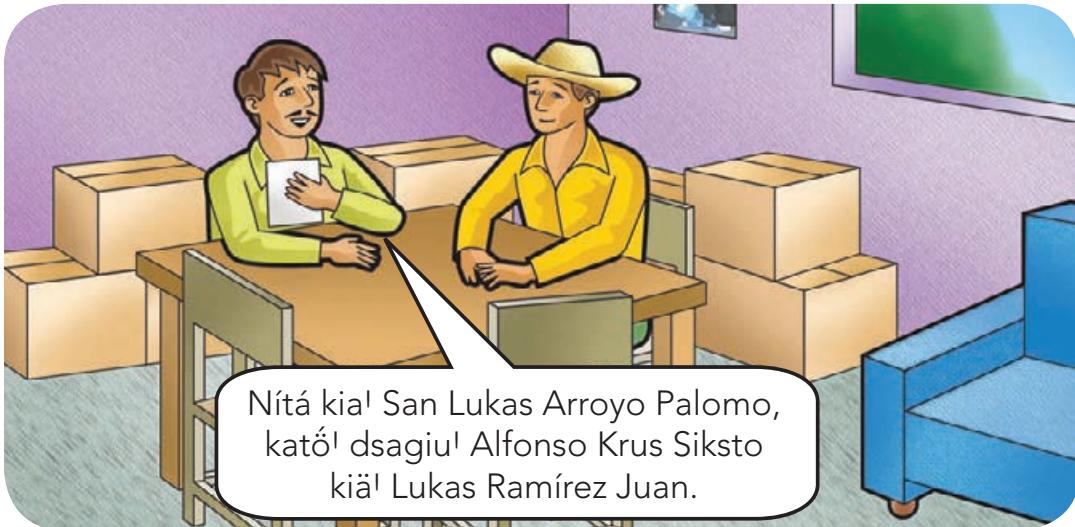
Íi si “Dsei kiä! jä móng”, ní Si 'iéa dsa kiä!ä, jmó kujñiá jeng t!tij.

Kiä! jég riju! uéa mitä!ä t! kuri si kiä!.

- Íi jég rítöö ta!ué jeng jái é 'niu! jué!.
- Jmó ij ala! dsa! dsij já 'iéa dsa läkeng jég.
- Jái kuri alá! dsa! dsij ja!iéa dsa läkeng jég jeng liñí!i e 'niu! jué! jég t!t.
- 'Niu! liñí! kuri jég iriju! jmáï si, ja! mo! já rítöö ín dsa kajmo éi kiä! dsa mitséi keng jég kiä! jég si!.

'Íi jég jeng já'i nió!.

Dyié jég jeng ngäi é riju!.

¿E né jég lié!ë töö ní músi !t̄ea dsagiu!?

¿E jmái sëndsa si lalaa?

¿Ala! té!dsa si töö jég lalaa?

'Náng ní músi jué' kiä!ā si kia! jég r̄i jeng í!i, nákalia jeng séng kiä! keng jú jég tää töö ní si jaí gugdsə dyio kiä! jaí gugdsə 'lai!.

Tsë läníí

Seyo

'E! lię kia!
keng jmái

Jámatőg dsa
reunion

Firma

Dsa dsəlē

Lädsə dsa dsəlē
já lichii *reunion*.

R̄ju! jmái ő laí jmo dsa já
kadsä jaí mo!

Sén é ju!í dsię lia kiä! jég r̄i
ikalia.

R̄töö e jmái áte! kiä! ora ilé
reunion ő tájui.

Laí kię kia! iladsó! kailé dsa
tilää tá nítá, komisariado o
ikia! 'niu sil!

Jég dyię dsa *reunion*.

Sen keng si kia! jég ri.

'Niú tøa tsil' jui, kalajá tijmin imel' tjoüü! kia!tøa tõg kiä! dsatá kiä tøa dyie jég kia! ka'niú kia! 'Niú tøa.

Sen jég ichikiëe jmáï madyio jmodsa ní si kia! jég ri, kiä! jég töö uøa mi'añ kiä! ala! jmó!.

Ala! tsëë jui:

Dsañl oug:

Si kia! jég ri, lìa keng músi ja tiüdsä kalajé jég chikiëe jmáï i dyiedsa keng *reunión* ikuø imel' jég dsæt.

Jég 'niul' titöö ní si kia! dsajui:

- Keng töö laníi juøl átel, e jmáï kiä! ora ilé *reunion* o tájui.
- Dsajug!.
- !E! lìø kia! keng jmáï.
- Jámatõg dsa *reunion*.
- Jég ri kiä! tareé.
- *Firma* kia! dsa dsølé.
- Seyo kia! dsatá.

Jaí mol' kia! si kia! jég ri kiä! jég dsæt i sëndsa e tá jmo lajä dsølé jég imakajudsa mitij.

Firma kiä! seyo ikië kia!dsä ní músi kia! dsajui.

Músi laa jmo jä tøsi o jä dsa ilää dsajui.

E jmáï kiä! e ora:

Jég dyie dsa:

Ín dsa dselé:

Jég ri lé:

Kiä! jég imanasënsa, sén keng si kia! jég ri.

Jái ní si góu! tauín kiä! ítöö jég lariju! uea laa.

Töö e jmáïi kiä! áte! jmodsa *reunion*.

Töö 'e! lie kia! keng jmáïi.

Rítöö jég ri lé.

Jmáidsa kiä! *firma* kia! dsa tõg.

Ngäi! dsa kiä! 'ning irítöö uea.

¿Rítöö keng jég isanariñié kuri o satilää jeng achirinié! jég imi'niu dsa jue?

¿Kasén dsa jég chíkiéé jmáïi kalajé játitöö madyio já kudsú! jég?

Jég titöö lakeng já lia kudsú! jég, itä jájeng o 'niu! misendsa jasí!.

¿Najmá!dsa tá kiä! keng punto júla punto sijuu, punto jákadsä?

Kiä! inajái o jég nakue dsa kiää! 'ning, jmöü! kala! si kia! jég
ri kiä!.

➤ Köö'dsa jég

Kajái jnáng tareé kia' músi té já tög dsa kiä' si kia! jég r̄. Lé liju' kö! 'n̄iē jég kia! lakeng né si laa.

Músi té já tögdsa

Si kia! jég r̄

Sén jeng dyié jég.

¿A tijní maké?

¿Alíé'lí a jmá'dsa tá lakeng?

¿E liē kuín séndsa?

➤ Tä! dsie ala! sən si kiä! ja!

Já! *letra töö kiä! ë li!*.

kü   guu   kú!   kuj   tu   kaju!   kúlu   túj   kuné

Ngäi e jég chingäi.

¿A tilia makë?

Íi kurit lakeng oración jeng milyä! jég jmó! mei letra i 'ei.

Maria naño já 'naidsa lioó ilie _____.

Jue! j _____ dsií játsi! 'niu kia! Martín.

Jä g _____ kakü! chíchie! kiä Karlo.

Pedro ki_____ g_____ ma kín jmø kuai.

Oktabio kaju! k_____ kajné! iñi! kä!ä mí!noo.

Luis k_____ jma! tögdsä 'möö.

Kia! jég töö uea jmó jié ja sachii 'ee keng ✓ náju lia kuri
jeng keng ✗ náju salia kuri jég ritöö.

Kú! u! lia dsil!

guu kajä Dyet jnáng jä.

lia jmalla chiú' ma kú!

¿Kú'u?

Kö! mikakkudsa jne kajui kadsati dsie dsa éi.

Dsa éi mitet ameii kiä jmáii kia!

'Mekiu dsa jáii achii kaet díu te.

¿Madseet ináng keng chijme?

Kit jne tuu!

Jmöü! kuri jég isamitöö kuri sen niu! kuadro.

Eksamen i ngäïdsä iä!

Jái kala!

Jmó jú i jë! kiä! jég dse! ilié!ë tä.

Sendsä jeng jai ja töö dato o töö imakajmo jä dsatá, o kia! dsa 'niu si jmodsa.

- a) Músi téj já tõg dsa
- b) Si góu! tauín
- ch) Si tsil' jég dse!
- ds) Si 'édsä jég

Lia keng músi ja riju! kuri kiä! kajné! jég saué riñié! i 'niudsa jué!; tioó! njó! itie dsie dsa jeng 'iea dsa jég riju! músi.

- a) Si kia! jég ri
- b) Músi jué! jmo jég
- ch) Si tsil' jég dse!
- ds) Si góu! tauín

Lia risen jég i jmodsa kiä! jä dsa e jmái tédsä ora jeng kiä e jég tié.

- a) Músi téj já tõg dsa
- b) Si góu tauín
- ch) Si tsil' jég dse!
- ds) Si 'édsä jég

Si jmodsa rítöö imakalña o i 'naidsa, o ijmodsa jég kiä! dsajui. Jmáï naa si 'édsä jég kuri tilña kiä! si i 'niudsa liñii dsa jég jéng lé dsiedsa i ládsä 'má! to! lioó, ichii kiä! itägdsä ju jmái ichii i'nai.

- a) Músi juë! jmo jég
- b) Si 'édsä jég
- ch) Si kia! jég ri
- ds) Si tsil! jég dsëi

Si rítöö kajné! o madyio jég ijäi'ldsä já jmodsa jég i'niu sá!i dsa shä! o 'niudsä dyie jég imakají'ldsä, imakalña, i'niu! kia!, jég jmodsa, o imie'ldsä dsa kiä.

- a) Si tsil! jég dsëi
- b) Músi téj já tög dsa
- ch) Músi juë! jmo jég
- ds) Si góu! tguín

Lia këng músi ja tiüdsa kalajecté jég chikiëé jmáï i dyiedsa këng *reunion* ikëë kia! jég imakalña.

- a) Si kia! jég ri
- b) Si 'édsä jég
- ch) Si góu! tguín
- ds) Músi juë! jmo jég

Íi jé^g töö jmáï si, jé^g töö jámtá! kiä! firma kia! jé^g rísén ní si.

MÚSI TÉJ JÁ TÓG DSA

Jmo dsa kiä! kalajá dsa től imel kiä téa primaria "kuautémok" tsil' majiúl jué!, já 20 tsil' septiembre ñii tá! jnáng naa tóg dsa já jái!dsa jé^g alá! tilää imé! kiädsa, en 'nié! taká llé! já tsil' kia téa.

DSA JMO:

Mauro González Kastro

Dsa kië ní kiä téa

Sén kiä! keng jú jé^g dsei itä.

In jmo jé^g tóg
dsa *reunion*:

Ní músi té já tóg
dsa niu! jué!:

Ní músi té já
tógsa niu! titöö!:

Jmáï kia! kia! téa

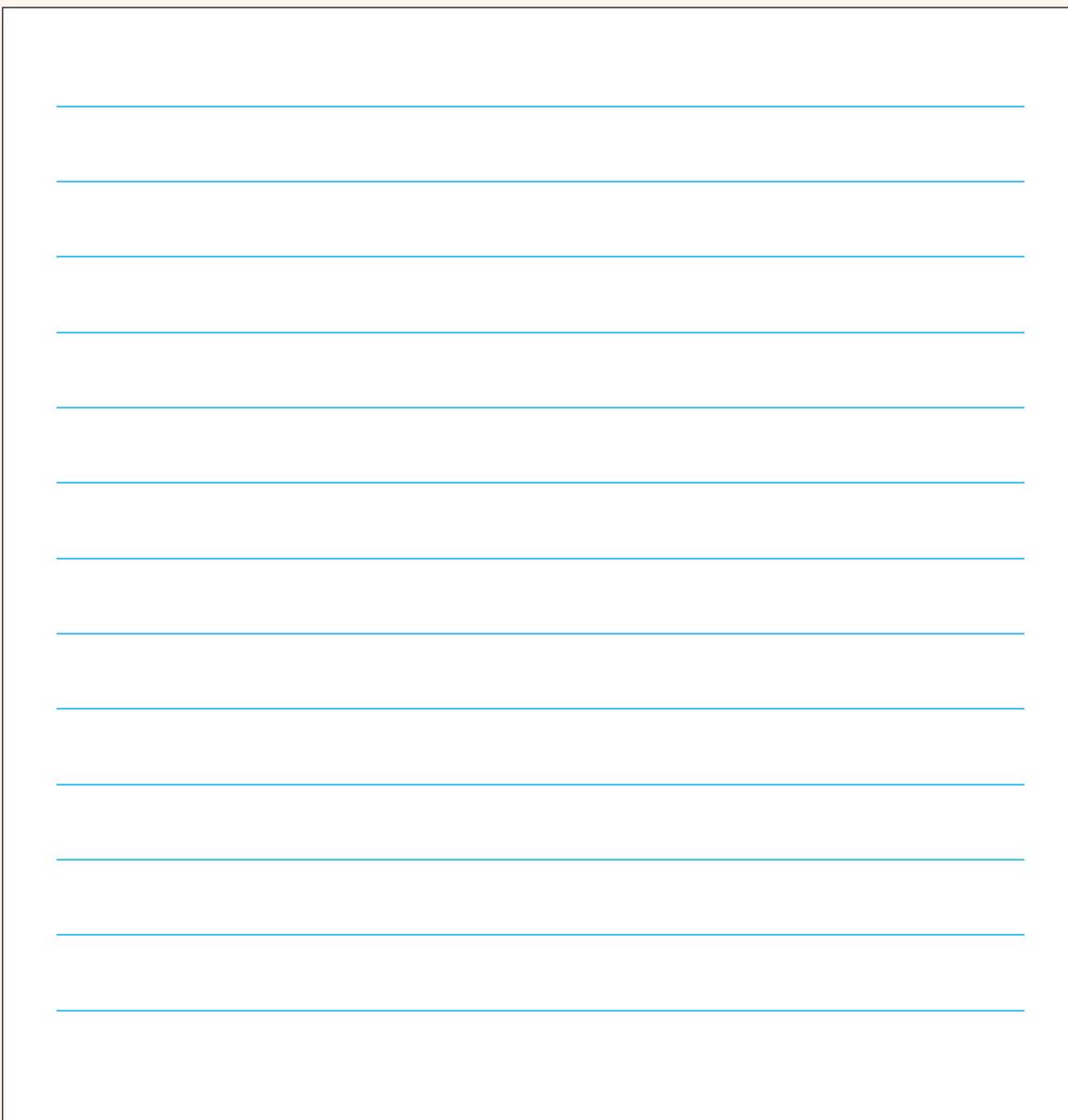
Dsa kië ní kiä téa:
Mario González
Kastro

Ate!, e jmáï, ora kiä!
e jé^g tié!

Íi jég töö laa.

Jmo kalakeng i'ning 'lítel' kiä! chi! kiä!ä iú 'lítela si Siudaá ñii Jmei, jeng 'niñ ng juai'dsa makagóu! kartiya kia! 'leig kia'dsa nítá Jájui jeng 'niul' dsí kiendsa niu! idyé 15 tsí! disiembre.

Sén keng si gou! tqaún kiä! jég laa.

A large rectangular box with a thin black border, designed for handwriting practice. Inside the box are ten evenly spaced horizontal blue lines, intended for students to practice writing the sentence provided above.

Notas

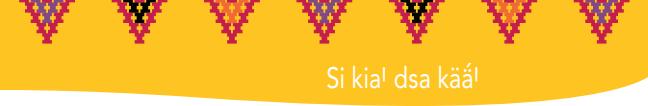
Notas

Notas

Notas

Notas

Notas

Notas

Notas

Itxetxe jne kiälisen jne ja†. Jég jmei kialdsia k†!

Músi ja sëndsa imakamitâ

Jmaiä dsa chii! o dsa kää!

Sen kiä! keng paloma ⑦ lakeng tareé imakalita
Kuri kia! já titöö lakeng 'hang.

Inang 1

Kalikuë'laij ne músi kiä! jég ritöö jula músi kädsg ijádsæ
'é! kia! dsa kää!, sii tög dsa, si jmodsg jég, si keidsq jéq,
si tédsq kiä! músi isen ríjü! 'nié! jeng jai e jég ríjü! kia!
e tá jma'ldsq lqkeng ne ilaa.

Jai! kuri alai! lia kala! jég ritöö ni lakeng 'hang.

Jai! kuri alai! lia kala! jég ritöö kia! i 'niu! juel jég risen ni si.

Rinhiel! e liju! jég töö ni si i 'fea dsa kia! 'hang já makajmótá.

Kalikuë'laij 'niu! sëndsa si kiä! jég jmei ní si já töö jég madyio.

Jai! alai! kasa! sëndsa kuri jég töö 'hang ja risen makajai!

Jmojne jég i kakái kuri 'hang laa

Ejmái

Jmáidsa kiafirmakialdsaa e si

Itidsä! kiadss kö! laníí
Itidsä! kiadss já matäg

RFE o CURP

Jmáidsa

Inang 2

Kalikuë'laij, atele lia kuin jmaldsg tá jég töö ni 'hang ja risen.

Jai! e ríjuljéq titöö já makajmodsg tá kia!lakeng 'hang si já töö jéq.

Jailkuri e ne músi lia já töö maké ní jég kia!lqkeng 'hang.

Kalikuë'laij lakeng ne jéq a ja jma'ldsq tá, julia ja töö kudsüljéq,
signo kia'punto kia!ala'sëndsa jéq i 'niudsa jué!

Kalikuë'laij chikieé jmäi! liëdsä tij talajmodsg jéq e ríujá
risen irítöö madyio o kalgjé! jéq.

Jai! alai! lia sëndsa jéq kiä! jég jméi imakajaitöö 'hang.

Jmojne jég i kakái kuri 'hang laa

Ejmái

Jmáidsa kiafirmakialdsaa e si

Iteg jne kiälisen jne ja!

Jég jmei kialdska k!

Eksamens i ngäidsa räjá katoi ja

¿É kallikuei?

¿A lliniu! kieit?

Firma kial dsa chii! o dsa kääl

Ejmáii:

Atël kajmodsa:

Jmaidsa kiai firma kial dsa kakuge

En este material encontrarás diferentes actividades con el propósito de continuar con el aprendizaje de la lectura y la escritura del Chinanteco Valle Nacional. Además, te ayudará a poner en práctica el conocimiento que tienes sobre la lengua en diferentes tipos de textos que descubrirás en el.

Ní si laa já kalajé 'tá imitá' dijéng likuë' ala' l̄iea dsa kiä' il'sen 'dsa kiä' jég jm'eï kia' dsa kï' chä jájui, kiä' jajmó' maké ne tá i jaa si. Kiä' si laa 'niudsa liku' dsa 'llíú ní lál̄iea dsa kiä' isén dsa jég jmeï.

DISTRIBUCIÓN GRATUITA
Si lákuëdsa